

29 1715
DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA
CAUTELAS CIRCA DOCTRINAM

DE
**PRÆSUMPTIONE
ALLODIALITATIS**

EXHIBENS

QUAM

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO
DOMINO CAROLO,
PRINCIPE BORUSSIÆ, MARCHIONE BRANDENBURG.&c.
PRÆSIDE

DN. CHRISTIANO THOMASIO,
S. REG. MAJ. BORUSS. CONSIL. INTIMO, UNIV. FRIDER. DIRECTORE,
PROF. PRIMARIO, FACULT. JURID. ORDINARIO,
ET h. t. DECANO,

PRO LICENTIA,

PRIVILEGIA DOCTORALIA RITE CONSEQUENDI
IN AUDITORIO MAJORI

D. XXIIIX. JAN. ANNO MDCCXV. HORIS ANTE ET POMERIDIANIS

PUBLICÆ ERUDITORUM DISQUISITIONI SUBMITTET

JOH. CLEMENS ZOLLER,
MEMMINGA-SUEVUS.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,
RECUSA LITERIS Salfeldianis MDCCXXV. 9)

UNIVERSITÄT WÜRZBURG
CATELLAS CIRCA DOCTRINAM

DE

PRÆSUMPTIONE ALLODIALITATIS

EXHIBENS

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPIS RE ROMANO
DOMINO CAROLO

PRINCIPIS ROMANO MARCHIONIS BRANIBURGICI
PRÆSIDI

DN. CHRISTIANO THOMASIO

PROF. PUBLICO, CANTORIS, ET RECTORIS
SCHOLÆ THEOLOGICÆ, MAGISTRO, ORDINARIO

PRO FACULTATE

PRIVILEGIUM DOCTORALIA RITE CONSERVANDI
IN ACADEMIA MAIORI

IN KÖNIGSBERG, BOHEMIAE ET SILESIAE
PUBLICÆ UNIVERSITÄTIS

JOH. CLEMENS ZOLLER

HALLÆ MAGDEBURGICÆ

PER PETRUM SABELLIANUM MDCCLXXV

CONTENTA DISSERTATIONIS.

Cautela quid? §. I. Methodus dicendorum & ejus ratio. §. II. Cautela generalis de usu legum Romanarum in dissertatione presenti. §. III. Item de usu juris interpretum. §. IV. Cautela speciales. De probationis homonymia. §. V. Usus hujus cautela in definitione probationis. §. VI. De differentia fidei & scientia. §. VII. De divisione probationis in plenam, semiplenam, & minorem semiplenam. §. VIII. De alia divisione in artificialem & inartificialem. §. IX. Quid sit probatio artificialis & inartificialis. §. X. Vera differentia magis ex regulis generalibus & exemplis, quam per mutias percipienda. §. XI. De interitu probationum artificialium, §. XII. & de causis hujus interitus. §. XIII. De probatione legum dubiarum & controversarum. §. XIV. De natura presumptionibus insufficientia. §. XVI. differat. §. XV. Scriptorum de presumptionibus insufficientia. §. XVI. Fons generalis presumptionum natura rerum, seu quod plerumque fieri solet. §. XVII. Variant tamen nature rerum, ergo & presumptiones non repugnantem rejecta. §. XIX. Unde simul corruct distinctio vulgavis presumptionis in presumptionem hominis, juris tantum, & juris & de jure. §. XX. Quae insuper obscuritate etiam laborat. §. XXI. Alia monita circa presumptionem hominis & legis. §. XXII. Item circa presumptionem juris & de jure, quoad ejus definitionem. §. XXIII. Quoad ejus exempla monitum generale. §. XXIV. Monita specialia de exemplis contrariam probationem non admittentibus, sed quae proprie presumptiones non sunt. §. XXV. Item de exemplis contrariam probationem admittentibus, & tamen ad presumptiones juris & de jure relatis. §. XXVI. Cur ille tres presumptionum species plane ex arte juris sint releganda. §. XXVII. Quis probare debeat? §. XXVIII. Plures probationes vel presumptiones si concurrant, fortior vincit debiliorem. §. XXIX. Monitum de specialioribus regulis. §. XXX. Alodium quid & ejus differentia a feudo. §. XXXI. Alodium hic sumitur in sensu lato, ut etiam bona censitica vel emphiteutica

zica comprehendat. §. XXXII. Non tamen feuda hereditaria, quae in dubio non praesumuntur. §. XXXIII. Controversae praecipuae ad quas hic respicitur. §. XXXIV. Cautela de rationibus praesumptae allodialitatis, & primo de rationibus iurium in genere. §. XXXV. In specie hoc loco de auctoritate Doctorem & Juris Feudalis, quod ea parum hic attendatur, & huius cautela usus. §. XXXVI. De praesumptione libertatis, quod & haec ratio sit secundaria nec adequata. §. XXXVII. De rationibus inde desumptis, quod facta non praesumantur, & quid de hac regula sit sentiendum. §. XXXVIII. Primariam rationem praesumptae allodialitatis querendam esse in natura domini privatorum, & eo quod plerumque fieri solet. §. XXXIX. Ex ea, tanquam ex fonte facile deduci reliquas. §. XL. Bona non solum rusticorum praesumi allodialia, (ubi obiter de rustico feudum dante.) §. XLI. Sed etiam hodie bona civium urbicorum, quamvis horum praedia, ac potissimum ades, videantur olim fuisse feudalia. §. XLII. Contra praedia nobilium olim fuisse allodialia, hodie praesumenda sunt esse feudalia. §. XLIII. Cautela generalis circa Menochii extensiones & limitationes praesumptae allodialitatis, in specie de praesumpta donatione Principum. §. XLIV. De praesumpta allodialitate castrorum cum iurisdictione, item Comitatum &c.

1. Territoria Imperii ad hanc praesumptionem non pertinere. §. XLV.
2. Multo minus regalia quaecumque, etiam quae vulgo minora vocantur. §. XLVI.
3. Regaliorum administrationem non concedi debere cum potestate transmittendi ad heredes, omnium minime ad feminas. §. XLVII.
4. Eandem esse doctrinam circa regale iurisdictionis in specie. §. XLVIII.

Summa capita historiae feudorum regalium §. XLIX. & feudorum nobilium strictae dictorum cum iurisdictione. §. L. Qua occasione iurisdictionis famine sint capaces factae. §. LI. Conclusio, quod praedia nobilium cum iurisdictione, item Comitatus & Ducatus praesumenda sint feudalia, non allodialia. §. LII. Causa erroris communis, homonymia Ducatus & Comitatus. §. LIII. In dubio regalia non esse accessoria allodiorum, sed haec illorum. §. LIV. Doctrinam nostram magis convenire cum eo, quod interest Imperatoris, quam doctrinam dissentientium. §. LV. Usus dissertationis & conclusio. §. LVI.

DISSER-

DISSERTATIO INAUGURALIS.
CAUTELÆ CIRCA DOCTRINAM

DE
PRÆSUMTIONE ALLODIALITATIS.

§. I.

Autelas scribo circa doctrinam Cautelæ quid?

de præsumptione allodialitatis, non doctrinam ipsam. Ergo nemo a me expectabit, ut plena manu ea tractem, quæ alias Doctores de quæstione, in quibus casibus res allodiales, in quibus feudales esse præsumantur, proferre solent; falsas observationes quasdam selectas, & non ubique obvias proponam, indicantes, ubi communes doctrinæ vel a vero aberrare, vel veritatem obscurius docere, vel distincta confundere soleant.

§. II. Cum vero de veritate assertionis, quod in Methodus dicendorum & ejus ratio. dubio res præsumatur allodialis, distincte judicari nequeat, si in conceptu præsumtionis & allodialitatis animus ab errore, obscuritate & confusione non liberaverimus,

A

rimus,

rimus, præmittemus quasdam cautelas de præsumptionibus seorsim agentes, quibus subjungemus alias de natura allodiorum quasdam admonentes; tum denique de præsumptione allodialitatis securius differere poterimus. Dum enim scopus vulgaris brocardici, quod res in dubio præsumatur allodialis, eo tendat, ut is, qui rem allodiale[m] esse asserit, liberetur ab onere probandi, & vel possessione sua tutus sit, vel ei possessio sit adjudicanda, cum præsumtio liberet ab onere probandi, & tamen sint, qui posterius hoc assertum pro regula non agnoscant, ac præterea nondum perspicue sit expositum, in quo consistat differentia rerum allodialium & feudalium, sua sponte fluit, cautelas separatas de præsumptionibus item de allodiis esse præmittendas cautelis de intellectu istius brocardici communis.

Cautela generalis de usu Legum Romanarum in dissertatione præfenti.

§. III. Porro cum totam doctrinam de præsumptionibus primario nisi in natura creaturarum aut actionum humanarum & in doctrina genuinæ ratiocinationis mox ostensuri simus, inde non considerabimus multum sententias Jctorum Romanorum, aut Imperatorum effata in legibus Codicis & Novellis de præsumptionibus, cum Leges sive Pandectarum, sive Codicis & Novellarum non habeant vim obligationis circa doctrinam de natura rerum, aut circa regulas Dialecticas, etiamsi totum jus Justinianicum receptum esset universaliter in territoriis Germanorum. Hæc vero cautela vel ideo fuit præmittenda, quia primi Glossatores, quorum doctrina de præsumptionibus invasit hæctenus Jurisprudentiam, & in ea hucusque regnavit, putarunt, illicitum esse vel latum unguem a sententiis legum Romanarum, in quibus præsumptionum sit mentio, discedere, adeoque omni studio & opera in id incubuerunt, non ut ostendant, quid Jcti Romani aut Ministri Imperatorum, quibus hi in legi-

legibus condendis usi fuerunt, dicere debuissent, sed quid dixerint, & quomodo horum sententia, sicubi dissentire videantur, quacunq; distinctione excogitata conciliari possint, quo labore, non raro plus quam Herculeo, nos quidem supersedere poterimus.

§. IV. Eadem ratio jubet, ut nec ipsorum Glossatorum auctoritates & opiniones inde ortas, siue communes sint, siue peculiare, simus curaturi, inprimis cum constet, viros alias optimos & diligentissimos pro barbarie seculi, sub quo scripserunt, philosophiæ naturalis, moralis & rationalis notitia genuina fuisse destitutos, vel saltem superficialiter imbutos. Inspeximus tamen, ne plane illotis manibus ad hoc negotium accessisse videamur, ex antiquioribus, & qui doctrinas Glossatorum proposuerunt, ac ex parte examinarunt, Alciatum, Duarenum, & Menochium, *a)* ex novioribus Wesseningium, Hahnium, Eckoltum, Wissenbachium, Huberum, *b)* Strauchium, *c)* & quem primo loco nominare debebamus Illustrum Coccejum. *d)*

§. V. Cum autem in jure nostro probationes & præsumptiones sub uno titulo Pandectarum conjunctæ sint, & de convenientia & differentia probationum & præsumptionum non possit accuratior inspectio institui, nisi prius de probationibus pauca quadam monita fuerint proposita, ante omnia tollenda erit probationis homonymia. Sumitur enim probatio intuitu partis litigantis pro actione probandi, intuitu judicis pro effectu probationis, intuitu utriusque vel pro medio, quo pars litigans utitur, ut effectus ille in iudice producat, *e)* vel etiam pro medio, quo iudex utitur ad fidem habendam partibus litigantibus, antequam quid probaverint: uno verbo, pro argumento.

§. VI. Usus habet hæc cautela ad tollenda litigiorum Docto-

Item de usu Juris interpretum.

a) Duarenum ad tit. de probation. & disp. ann. vers. l. 1. c. 27. & l. 2. c. 33.

Reliquos de præsumptionib.

b) Hos omnes ad tit. ff. de probat. & præf.

c) Diss. Jusl. 25.

d) Diss. de præsumptione qualitatis feudalis Comitatum.

Cautelæ speciales: de probationis homonymia.

e) Strauchius thes. §.

Usus hujus cautelæ in de-

finitione proba-
 tionis. Doctorem de definitione probationis. Non sublata illa
 homonymia verum est, quod Baldus dixit: *Probationis*
 f) *Strauch, d.l. genus in mentem Legislarum cadere non posse, f)* & quod Dua-
 renus adnotavit; *de definitione probationis dialectica non adeo*
 g) *ad tit. de sollicitos esse debere JCos. g)* Sed si homonymiam sustu-
 leris, facile conciliari poterunt dissentientes Doctores.
 ab initio. Dum enim alii probare dicunt *fidem facere Judici de re dubia*
 h) *Duarenus vel controversa, h)* vel probationem definiunt, quod fit *osten-*
 d. l. §. 1. d. sio rei dubie per argumenta, i) alii contra, quod fit *legitima*
 ann. cap. 27. i) *cum Azone fides, quam Judici faciunt partes litigantes; k)* priores evi-
 apud Wesen- denter de actione ipsa loquuntur, posteriores de effectu
 becium. huius actionis. Pro medio probandi probationis voce
 k) *cum Cui- usus videtur Quintilianus, l)* (quamvis ipse non definiat)
 cio apud Wis- ut patebit ex sequentibus. m) Nec ipse tamen Quinti-
 senbachium & lianus hic constans fuit. Alibi enim probationem pro
 Huberum. b) *Lib. 5. proem. fide usurpavit, & ita Cuiacii definitioni prævit: n) Hac*
 & c. 1. omnia generaliter *πίσεις* appellantur, quod est propria interpre-
 m) *vid. thes. 9. ratione dicere fidem possumus, apertius tamen PROBATIONEM*
 n) *L. 5. c. 10. interpretabimur.* Aut potius significatum secundum cum
 p. 222. Edit. tertio confudit. Nam & in toto illo capite de argumen-
 Francof. 1657. tis agit, & dum dicit: *Hæc omnia generaliter πίσεις appellan-*
 tur, per hæc omnia intellegit argumenta. Unde & mox con-
 tinuat ibidem: *Sed argumentum quoque plura significat & c.*
 o) *d. l. §. 8.* Quod vero Strauchius o) taxet cum aliis definitionem
 Azonis, quasi scilicet *ostendere rem dubiam*, non sit pro-
 bare rem, i. e. dubietamen tollere, sed exponere, vereor,
 ne cavillum sit. Nam, dum Azo probationem dixit rei
 dubie per argumenta ostensionem, facile constat, quod non
 intelligat expositionem rei, quod sit dubia, sed proba-
 tionem rei, quæ dubia hæctenus erat, imprimis, cum
 ostensio, ut Lexicographi notant, interdum usurpetur
 pro ipsa probatione.

§. VII. Fides fit iudici per probationes: Fides autem opponitur scientiæ. Scimus ea, quæ sensibus percipiuntur, aut argumentis apodicticis cognoscimus talia esse. Credimus ea, quæ ex conjecturis valde verosimilibus nobis persuademus. Cum itaque probatio nunquam scientiam pariat, & fides omnis nitatur verosimilitudine, inde non confundi debes, si leges asserant, probationes debere in quibusdam causis esse evidentissimas & luce meridiana clariores: Nihil aliud enim volunt; quam ut fides iudicis debeat esse orta ex conjecturis maxime verosimilibus, certitudini scientiæ fere æquipollentibus quoad effectum. Aut si certitudinem etiam in materiis iudicis de fide ista prædicare velis, ante omnia certitudo probe distinguenda est in certitudinem cordis & certitudinem intellectus. *p)*

De differentia fidei & scientiæ.

p) quam distinctionem explicat Dominus

Præses in cautelis circa præc. Jurispr. c. 5. n. 17. §. 9. Adde ejusd. dissert. de fide iurid. c. 1.

De divisione probationis in plenam, semiplenam, & minorem semiplena.

q) Wissenb. Huber, Dnarenus l. 2. c. 33.

r) Ibid. Lancelotti Inst. Jur. car. l. 3. tit. 14. §. 43. §. 9.

De alia divisione in artificialem & inartificialem.

s) Rhetor. L. 1. c. 2.

t) L. 5. c. 1. u) ibid. l. 2.

§. IIX. Etsi vero secundum varios gradus verosimilitudinis non adeo male probatio hodie dividatur in plenam, semiplenam, & minorem semiplena, cum hoc effectu, ut in plena condemnandus sit reus, in semiplena iuramentum suppletorium debeat alteri deferri, in minus semiplena purgatorium ei, contra quem probatio est instituta: cave tamen, ne putes, hanc distinctionem iuri Justiniano debere originem, *q)* est enim inventum Juris Canonici. *r)*

§. IX. Dividitur probatio in artificialem & inartificialem. Quæ divisio ab Aristotele *s)* & Quintiliano *t)* sumpta est, & communiter a iuris interpretibus retinetur, nisi quod Strauchius *u)* notet, hanc divisionem probationi, quæ in iudicio tractatur, minime competere, certe improprie, quatenus per probationem innuitur effectus argumenti, seu id, quod argumentis ostensum est. Sed cum ipse Strauchius observaverit, probationem sumi vel pro actione vel pro medio, vel pro effectu, censura illa

quidem abstinere potuisset. Potius ita dicere contra vellem, quocumque modo concipias vocem probationis, five pro actione probandi, five pro medio seu argumentis, quibus quis in probatione utitur, five pro effectu seu fide in iudice excitata, probationem vel artificialem esse vel inartificialem, ita tamen, ut primario respiciatur ad media seu argumenta. Nam & actio probationis tum artificialis vocatur, si probans utatur argumentis artificialibus, & fides in iudice excitata artificialis est, quæ argumentis artificialibus fuit præducta.

Quid sit probatio artificialis & inartificialis?

w) Eckold, Strauch, Huber &c.

x) L. 5. c. 9. pag. 218.

§. X. Circa ipsas definitiones probationis artificialis aut inartificialis majus occurrit dubium. Communiter dicitur: probationem inartificialem fieri per testes & instrumenta, artificialem per argumenta necessaria v. g. peperit, ergo non est virgo. w) Sed hac quidem explicatione, quod salva auctoritate tantorum virorum dixerim, nihil est ineptius. Quale enim est artificium in hoc argumento; *peperit, ergo non est virgo?* Artificiales probationes, Aristotele & Quintiliano ita docentibus, ab arte oratoria petuntur & suppeditantur. At quis ita stupidus esset, ut ad percipiendam vim argumenti (*peperit, ergo non est virgo*) oratorem adeat, & ab eo postulet, ut veritatem hujus argumenti sibi interrogacionibus, exclamacionibus, aliisque subsidiis persuadeat. Si Doctores hæc tradentes legissent Quintilianum, agnovissent inconvenientiam illius exempli: *Ubi signa indubitata sunt, inquit x) questio non est, argumento autem, nisi in re controversa locus esse non potest.* Et statim: *Priora illa sunt, quæ aliter se habere non possunt quæ mihi vix pertinere ad præcepta artis videntur. Nam ubi est signum insolubile, ibi ne lis quidem est. Id autem accidit, cum quid aut necesse est fieri factumve esse, aut certe omnino potest fieri vel esse factum, quæ in causis posito lis non est nisi facti.* Hoc genus per omnia tempora

pora perpendi solet: nam & coisse eam cum viro, quæ peperit, quod est præteriti; & fluitus esse, cum magna vis venti in mare incubuit, quod conjuncti, & cum mori, cujus cor est vulneratum, quod futuri, necesse est. Deinde quod argumenta inartificialia concernit, quomodo illa separabimus ab artificialibus, cum & artificialia opus habeant testibus & instrumentis. Quidsi enim negetur, eam, de qua agitur, peperisse? aut, si hoc exemplum tanquam parum artificiale displiceat, quid si negetur, eum, qui adulterii accusatur, vespertino tempore introivisse ad adulteram, & crastino die iterum exivisse, & solum cum sola per integram noctem fuisse? Annon testibus aut instrumentis opus erit, ad hæc probanda. Neque evades, si dicas, v. g. te non testibus probare velle, quod pepererit, sed novo argumento artificiali, quia lac habeat. Etenim & ad hanc probandam testibus erit opus. An igitur una eademque simul erit artificialis, simul inartificialis?

§. XI. Quamvis autem occasionem errori huic præbuerint Aristoteles & Quintilianus, ut qui diserte testimonia & instrumenta inter probationes inartificiales referunt, y) facile tamen potuissent interpretes genuinum sensum hujus divisionis percipere, si modo Aristotelem aut saltem Quintilianum z) ipsum cum cura legissent. Probatio inartificialis est, si factum controversum, v. g. conventio, testamentum, delictum, probatur immediate per testes, instrumenta, confessionem &c. artificialis vero est si talis probatio non instituitur de facto ipso in controversiam veniente, sed de factis argumentorum. Argumenta vero sunt conjecturæ ab antecedentibus, concomitantibus & consequentibus &c. desumptæ, indicia facti præsentia, quæ etsi singula non faciant fidem, conjuncta tamen talia esse poterunt, ut Judex æque firmiter persuasus sit, ac si factum ipsum immediate per testes

Vera differentia magis ex exemplis & regulis generalibus, quam per minutias percipienda.

y) d. h. l. c. 2. d. l. s. c. 1. conf. Menochium lib. 1. præf. & q. 1.

z) d. l. s. in-
tegro.

stes aut documenta probatum fuisset. Atque tales conjectura, cum infinitæ sint a natura rerum desumptæ, per genera magis & exempla ostendi, quam per certas & accuratissimas regulas tradi possunt, quam observationem dum iterum neglexerunt juris interpretes, & per minutias doctrinam hanc exponere voluerunt, non potuerunt non eandem hoc pacto magis confundere, quam

a) d. l. 5. c. 10.
p. m. 234

Has fere sedes accepimus probationum in universum, quas neque generatim tradere sat est, cum ex qualibet earum innumera bilis argumentorum copia oriatur, neque per singulas species exequi patitur natura rerum, quod qui sunt facere conati, duo pariter subierunt incommoda, ut & nimium dicerent, nec tamen totum. Unde plurimi, cum in hos inextricabiles laqueos inciderunt, omnem etiam, quem ex ingenio suo potuerant, habere conatum, velut adstricti certis Legum vinculis perdidervnt, & magistrum respicientes, naturam ducem sequi deservnt. Et quid ad Quintilianum provoco? Debuissent Jcti atten-

b) l. 3. §. 2. ff.
de testib.

c) conf. l. 32.
pr. de usur. l. 14.
de div. temp.
prescript. 2.

Feud. 23. Dn.
Coccej. pr. af. §. 1.

d) p. 235. in fine.

dere monitum Imperatoris Hadriani. b) *Quæ argumenta, ad quem modum probanda cuique rei sufficiant, nullo certo modo satis definiri potest.* c) *Judicium in his doctrinis requiritur, ut ipse circumspicias, quodnam argumentum, cui rei adhibendum sit, sed hoc quidem est, ut rursus recte Quintilianus observat d) quod comprehendi arte non possit.* Exempla vero si quis desideret, legat saltem Senecæ & Quintiliani declamationes, & deprehendet, judicium suum, si aliquo pollet, ex iis magis acui, quam si integra volumina Mascardi aut Menochii de probationibus & præsumtionibus, & mille ex illis voluminibus regulas cum decem millibus & ultra amplificationibus & limitationibus absque judicio excerpserit.

§. XII.

§. XII. Etsi igitur Jcti fere omnes distinctionem probationum in artificiales & inartificiales repetere solent; experientia tamen quotidiana ostendit, artificiales probationes apud Germanos in praxi non esse receptas, sed apud nos plane interiisse, cum factum controuersum in iudicio directo per testes & instrumenta probetur, neque argumenta a conjecturis desumpta probationum vim habeant. Quod enim civiles causas attinet, solent equidem in probando dominio testes aut documenta produci non ad probandum dominium immediate, sed v. g. quod pater actoris ædes ædificaverit, quod actor sit ejus filius & hæres &c. Unde talis probatio non ita inartificialis est, ut probationes in contractibus esse solent, sed tamen neque artificio quodam opus est ad probandum dominium, unde nec ea pro vere artificiali haberi potest, sed est saltem umbra quædam probationis artificialis. e) Sen-
fit hujus assertionis veritatem aliquo modo B. Beyerus, unde, ut aliquem saltem usum probationis artificialis apud nos superesse ostendat, arbitratur, artificialem probationem magis spectare ad deductionem causæ vel positiones disputatorias post publicata attestata offerendas, quam ad articulos probatorios, licet plerumque etiam formentur inter articulos articuli illativi & juris. Sed quemadmodum in hujusmodi articulis illativis & juris, qui vocantur, iterum exiguum latet artificio, ita magis laboris quam artis est, quod Advocati in positionibus disputatoriis ex depositionibus testium & documentis ea dicta testium aut verba documentorum allegent, in quibus nervus probationis latet. Quamvis iste labor sæpe iudici aut referenti sit radiosissimus, si, ut fieri solet, positiones illæ prolixitate & allegatione Doctorum & jurium radiosæ laborent, & jam ipse referens articulos probatorios & dicta testium una cum documentis productis, ut

De interitu
probationum
artificialium.

e) & sic intel-
lige ea, quæ no-
tabit Dn. Præ-
ses ad Pand. h.
i. p. 228. seq.

B

ipfi

ipfi incumbit, cum cura & attentione perlegerit. Quodsi maxime contineant artificium aliquod positiones ejusmodi, frustra tamen ibi quæres artificium antiquorum oratorum, sed artificium plane novioris artis a Romanis ignoratæ, quam Rabulisticam vocare solent, cujusque regulas Vir summus cum viveret, Zieglerus, peculiari libello descripsit. Scilicet probantur quæ probatione non indigent, dicta testium falsificantur, aut in alienum sensum torquentur, adhibentur verbis documentorum interpretationes irracionales & fraudulentæ &c. Porro, quod causas criminales concernit, in quibus præ reliquis eminebat probatio veterum artificialis, id quidem constat, quod conjecturæ, quibus veteres in probationibus artificialibus utebantur, hic non plane exulent, sed subinde loco argumentorum ad probanda indicia adhiberi soleant, sed tamen non intendant in judice fidem excitare, qui finis omnium probationum est, sed saltem suspicionem ad eliciendam confessionem rei per torturam ac ejus varios gradus, aut ad ipsam saltem inquisitionem ulteriorem inchoandam, cum contra processus inquisitorius Romanis plane fuerit incognitus, *f*) & apud eosdem conjecturæ istæ, in quibus ingenia sua exercebant Oratores, fidem judici facerent, ut etiam citra confessionem accusatorum eosdem condemnarent, si conjecturæ fortiores adessent. Ut taceam, quod ipsa indicia etiam in hodierno processu inquisitorio attinet, ea non relinqui conscientiæ & libero arbitrio, aut prudentiæ judicum, sed eos etiam hoc intuitu ad Constitutionem Carolinam & indicia ibi recensita plerumque esse adstrictos.

f) Vid. Dn. Prasles in diss. de origine processus inquisitorii.

Et de causis hujus interitus.

§. XIII. Unde simul constat de causis, cur probationes artificiales non amplius sint in usu. Neque enim credendum est, id solum inde provenire, quod oratores adhiberi in causis judicialibus non soleant in Monarchiis, sed id solum fieri soleat in Aristocratiis aut Democratiis:

in

in Monarchiis vero soleant præscribi Judicibus certæ regula, quibus in æstimandis probationibus utantur; unde & apud Romanos sub statu Monarchico mox Oratoriæ usus in genere judiciali extinctus fuerit. Nam, ut taceam etiam in Imperio Germanico, in civitatibus certe Imperialibus regimini Aristocratico aut Democratico subinde locum esse, & tamen oratoriæ artificialis ibi in judiciis nullum superesse usum, insuper cogitandum est, probationes artificiales non ideo saltem artificiales dici, quod ad fidem per conjecturas faciendam artificio figurarum ad affectus in iudice excitandos uterentur oratores, quæ affectuum in iudicibus excitatio, merito exulare debet in pene constituta Republica; sed quod etiam iudicio ac artificio logico, ut sic dicam, & promptitudine perspicendi, quænam circumstantiæ ex iis, quæ negotium antecedunt, concomitantur, & consequuntur, ad has probationes artificiales opus sit, adeoque illæ probationes fidem possint facere iudici, etiamsi nullis floculis vel fucis oratoriis exornentur: Unde recte Duarenus; g) *Quare multum dissentio ab iis, qui putant, non posse se quemquam condemnari ex conjecturis quantumlibet urgentibus. Unde ait Cicero L. 7. in Verrem, bonum iudicem non esse, qui certa suspitione non movetur. Veluti: homo dicitur occisus a Tutio, illius erat capitalis inimicus, minatus ei fuerat, atque insidiatus, visus est in eodem loco & tempore perturbatus & iratus cum gladio cruento, fugit metu perterritus, apprehensus & interrogatus nihil respondit, deprehensa est in eo inconstantia, trepidatio & alia hujusmodi. Hæc signa evidentia sunt, & quasi tacita quedam testimonia, ut ait Cicero in partitionibus oratoriis. Non dubitarem hunc carnifici tradere, si iudex essem. Causa igitur vera, quod hæc probationes apud nos in causis civilibus pariter & criminalibus rarissime appareant in actis, est, quod in Academiis nostris exulet Oratoria*

h) *conf. Dn. Præsidis Specim. Jurispr. judic. cap. 6.*

i) *vid. §. 11.*

k) *d. diff. de origine processus inquisit.*

l) *d. cap. 10.*

toria illa mascula veterum, & ejus locum occupaverit Oratoria quædam puerilis aut astuta a Clero Pontificio in illius locum substituta: b) quod item studiosi juris nimis adhæreant verbis legum, easque magis memoriæ mandent, quam ut de earum genuino sensu sint solliciti, & in specie in doctrina de probationibus contra monita superiora i) plane nihil aut parum arbitrentur iudicio proprio esse relicta. Quod vero in criminalibus iudiciis non liceat ex conjecturis evidentibus aliquem cum Duareno condemnare, in causa est inventum processus inquisitorii, quod iterum Clero Pontificio deberi alibi est demonstratum. k) Solet equidem communiter afferri prudentia ostendenda morum hodiernorum, quod in causis criminalibus, ubi pænæ capitales vel corporis afflictivæ sæpius sint dictandæ, probationes requirantur luce meridiana clariores. Et fatendum, olim apud Romanos tempore Reipublicæ liberæ pænæ corporales non fuisse in usu, cum ultra aquæ & ignis interdictionem vix procederetur citra consensum totius populi. Sed tamen, uti Duarenus jam ostendit l) ad probationes luce meridiana clariores etiam referendas esse conjecturas ejusmodi urgentes; quam parum apte illa excusatio applicetur processui inquisitorio, vel exinde perspicuum est, quod confessio per tormenta extorta omnium minime sit referenda ad probationes luce meridiana clariores, & quod constans negatio rei in tormentis plane non tollat conjecturas illas urgentes, sed id efficiat, ut sæpe absolvantur homines maxime scelesti, cum damno totius Reipublicæ.

De probatione legum dubiarum & controversarum.

§. XIV. Cum porro probatio omnis fieri debeat de re dubia & controversa, & veteres etiam inter probationes retulerint leges, videndum erit an hoc verum sit, & ad quam probationum speciem leges sint referendæ. Cicerone

cero & Aristoteles inter probationes inartificiales retulerunt etiam leges. Contra Quintilianus in enumeratione probationum inartificialium leges omisit. *m)* Menochius arbitratur, leges fuisse probationes olim, cum oratores etiam legibus uterentur ad fidem faciendam iudici, non vero esse probationes apud Ictos, sed potius in legibus contineri definitiones causarum. Addunt autem leges ideo non pertinere ad probationes, cum probari debeat res dubia, leges autem certitudinem suam habeant. *n)* Sed initio non confundenda sunt res probanda & probatio ipsa. Argumentum, quo quid probatur, potest esse certum, etsi applicatio argumenti sit dubia, exemplo illius jam supra adducti: *peperis, ergo non est virgo*: ita & lex potest esse certa, etsi dubia sit applicatio legis ad factum controversum. Qualia exempla plurima occurrunt apud veteres, uti apud Lucianum intuitu legis: Tyrannicida primum detur; *o)* cui plane adversam orationem opposuit Erasmus, non tanto quidem artificio oratorio ornatam, sed magis convenientem principiis bonæ interpretationis. Deinde falsum est, legem esse certam, & etiam si in se certa esset, falsum tamen est, eam iudici quoque esse certam, etiam si iudex bonus sit & eruditus. Debebant leges esse certæ & perspicuæ, sed non omnes legislatores habent donum perspicuitatis. Ars juris seu doctrina legum interpretandarum nititur in genere conjecturis dubiis, & nescio, quod idolum, aut quam ideam Platoniam sibi formant etiam Icti alias celeberrimi, qui juris artem sibi concipiunt omnibus numeris perfectam, & nusquam nisi forte in campis Elysiis apud umbras existentem, (qua de re passim conqueritur Dn. Præses in notis ad Huberum) quique invicendam plane certitudinem huic juris arti tribuunt, dubietatem vero solis actionibus hominum reliquis. Uti du-

*m) Menoch.
l. 1. q. 1.*

*n) l. 2. de J. &
F. ignor. Dn.
Coccej. pref.
§. 2.*

*o) Lucianus in
Tyrannicida.*

bium est, quid voluerint agere contrahentes in contractibus, etiam si de contractu constet, ita dubium etiam est, quid voluerit jubere aut prohibere legislator, etiam si constet de lege. Inprimis autem argumentis multis opus est in collisione legum variarum ad fidem faciendam iudici, quomodo lex applicari debeat ad factum. p) Unde etiam casibus ejusmodi saepius utuntur Oratores in Declamationibus. q) Neque iudici semper vitio verti potest, quod jus ignoret, cum jus naturale non ubique nitatur certitudine mathematicæ æqui pollente, jus vero Civile, non solum Justinianeum, sed etiam Ante-Justinianeum sit varium, infinitum, saepe incertum: jus vero hodiernum ex mixtura juris Romani, Canonici, Germanici, opinionibus communibus Doctorum confarctum, sit longe incertissimum. r) Et o utinam non in alterum extremum essemus prolapsi, per praxin etiam legibus publicis introductam, & in iudiciis supremis etiam frequentatam, ut de rebus nullius dubii afferamus & coacervemus leges ac Doctores, & pro Jcto hæctenus pene non fuerit habitus, qui non ista coacervatione tempus omnium rerum carissimum, causam ipsam Clientis sui, & iudicium proprii intellectus perdere & corrumpere assuetus fuerit. Ergo omnino leges probationis loco adhibentur, & de legibus controversis quoad sensum vel applicationem fiunt probationes. Constat enim omnis libelli judicialis essentia in narratione facti & petiti, factum si negetur, probatur per testes & instrumenta, petitum per leges. Quod vero leges ad probationes inartificiales referantur a Cicerone & Aristotele, intelligendum est, si sensus legis sit perspicuus, & factum, ad quod lex applicanda est, nullam contineat circumstantiam, quæ applicationem dubiam reddat. Id quod regulariter ita fieri solet. Caterum si tales circumstantiæ adsint, aut leges

p) quod thema
ex professo tra-
ctant Grotius
l. 2. c. 16. §. 29.
Et Pufendorf
lib. 5. c. 12. §. 23.
conf. Dn. Prae-
s. Jus. Juris-
pr. divine l. 2.
c. 12. §. 139. seq.
q) Seneca,
Quintilianus
in Declamatio-
nibus. Conf.
aliud exem-
plum ex Cicer.
d. c. 6. Specim.
Iprud. Jud.
Herii inte-
gram disserta-
tionem, quæ est
tertiam in
Tom. I.
r) vide latius
Dn. Praesid. in
dissert. de usu
præc. atq. ad
iudicem th. 17.

ges inter se colliduntur, tum probatio de intellectu legum requirit argumenta artificialia, ut docent exempla declamationum modo allegata, & doctrina prolixior Quintiliani. s)

§. XV. Venio ad præsumptiones. Harum doctrinam quod explicando obscuriorem reddiderint Glossatores, equidem non mirandum, quia apud veteres, qui ipsis prærent, non invenerunt. Neque enim verbo præsumptionis usi sunt veteres, quod jam observavit Duarenus, t) nisi quod Quintilianus, ubi de figuris sententiarum egit, inter eas referat etiam præsumptionem, quæ tamen hujus loci non est. *Mire vero, inquit, u) in causis valet* PRÆSUMPTIO, quæ προληψις dicitur, cum id, quod obijci potest, occupamus. Id neque in aliis partibus parum est, & præcipue proæmio convenit. Sed quanquam generis unius, diversas tamen species habet. Est enim quedam præsumptio --- quedam confessio: --- quedam prædictio: --- quedam emendatio &c. Quæ singula ibidem exemplis declarat. Dixi istam præsumptionis acceptionem huc non pertinere, quia haud dubie Jcti in titulo de probationibus non agunt de figuris Rhetoricis, quamvis in conceptu generico cum iis convenient præsumptiones hujus tituli, quod sint προληψις seu anticipationes quædam, unde & in genere definiri possunt præsumptiones, quod sint *anticipationes* *judicii de rebus incertis ex eo, quod plerumque fieri solet.* w) Probationem artificialem & præsumptionem synonymice usurpavit Menochius. x) Ergo secundum Menochium præsumptio foret species probationis. Contra alii negant præsumptionem esse legitimæ probationis speciem; cum præsumptio relevet tantum ab onere probandi, idque in adversarium transferat. y) Quæ tamen sententiæ conciliari poterunt sublata homonymia probationis. Præsumptio non est probatio, quatenus probatio sumitur pro actione

s) lib. 3. c. 6.
pag. 139. seq.
& l. 7. c. 6. seq.
De natura
præsumtionis
& quomodo a
probatione
differat.

t) ad tit. de
probat. cap. 5.
u) lib. 9. c. 2. pag.
m. 407.

w) Wissenbach
ib. 14. Fluber
thesi 14.
x) l. 1. qu. 2.
ab ini.

y) Wissenbach
ib. 4. & Da.
communiter.

one

one, qua partes litigantes intendunt fidem facere judici: est probatio, quatenus probatio sumitur pro argumento, vel quo utitur iudex ad fidem habendam partibus, antequam aliquid probent, vel quo utitur pars litigans ad docendum, non opus esse, ut ipse de re controversa fidem faciat judici. z)

z) *conf. supra §. 5. in fin.*

Scriptorum de præsumptionibus insufficientia.

a) *Alciatus de præsumptionibus P. 1. n. 1.*

b) *lib. 1. qu. 2.*

§. XVI. Ista vero cum non attenderint antiqui juris Justiniani interpretes, doctrinam de præsumptionibus ita corruerunt, ut jam suo tempore Alciatus conquestus fuerit, materiam de præsumptionibus esse valde utilem & quotidianam in practica, sed tamen confusam & fere inextricabilem. a) Ipse tamen confusionem istam non sustulit, etsi id in eo laudem mereatur, quod conatus fuerit, infinitas & parum coherentes regulas ad tria summa genera redigere, ita ut prima regula sit: *quod qualitas, que naturaliter inest homini, semper adesse præsumatur*; secunda: *quod mutatio non præsumatur*; tertia: *quod semper sit præsumtio in meliorem partem*. Post hunc Menochius sollicitus esse debebat in formando distincto conceptu præsumptionis & explicandis ejusdem speciebus. At putavit Menochius sufficere, si, illotis quod ajunt manibus, negotium hoc accederet, & præmissa utcumque doctrina de probatione, absque hæsitacione assereret, probationes artificiales etiam vocari præsumptiones, & statim variorum sententias de divisionibus præsumptionum vel probationem recenseret, atque pro lubitu aliquam ex illis eligeret, aut, si non plane liberrima voluntate id faceret, ut tamen magis communem opinionem, quam doctrinam rationalem & coherentem sequeretur. b) Ita vero aliter fieri non potuit, quam ut Menochius, dum in sequentibus quæstionibus libri primi fere per centum capita naturam illarum diversarum specierum præsumptionis, & earum inter se differentias prolixè exponere intendit, ni-
hij

hil minus consecutus sit, quam ut lector post evolutionem illarum quaestionum confusior inde recedat, quam accesserit. Nulla enim ibi tractatur propositio, quæ tanquam conclusio ex principio aliquo demonstrato deducatur, sed sunt ibi prope centum scopæ dissolutæ sibi saepe contradicentes, quarum singulæ historice quasi referunt varias variorum opiniones, non solum diversas, sed & sæpius sibi adversas. Et cum Alciatus, ut diximus, saltem tentasset regulas præsumtionum ad tres fontes revocare, Menochius se suo officio satisfecisse putat, si in libris quatuor sequentibus præsumptiones prope infinitas ratione objecti fecerneret, & de præsumtionibus, quæ in processu attendi solent, libro secundo, de illis quæ in materia contractuum occurrunt libro tertio; de præsumtionibus circa ultimas voluntates libro quarto; de præsumtionibus circa delicta libro quinto; & denique libro ultimo de præsumtionibus miscellaneis conclusiones prope sexcentas, & ita locos communes ex omnibus, quos reperire poterat, scriptoribus exciperet, & utcumque ordinaret. Et tamen qui post eum de præsumtionibus scripserunt, si non omnes, plerique tamen Menochium iterum exscripserunt, etiamsi non ubique ejus allegatione usi fuerint.

§. XVII. Non tamen ita difficile erat, postquam Alciatus glaciem fregisset, & ad tres generales regulas doctrinam de præsumptione revocasset, unum aliquem, eumque etiam communem illarum trium regularum fontem inquirere. Supposito, ut diximus, c) præsumtionem a probatione maxime differre, quod a probatione liberet, item præsumtionem sumi ex eo, quod plerumque fieri solet (quò in conceptu omnes, quod sciam, consentiunt, aut si dissentiant, facile iis responderi potest,) patet, quod fundamentum omnium præsumtionum sit communis hominum, rerum, vel actionum humanarum natura. Per naturam vero intelligo accidens essentia contradic-

Fons generalis præsumtionum natura rerum, seu quod plerumque fieri solet, c) §. 15.

*d) conf. Siru-
vii syntag. Jur.
Fund. cap. 2.
§. 4. Franz. &
Lauterbach.
ad tit. de con-
trab. emtione.*

*e) supra §. XI.
additius.*

*Variant ta-
men naturæ
rerum adeo-
que & præ-
sumptiones
variant.*

stinctum, quod adesse vel abesse potest salva rei essentia vel substantia. Cum vero accidentia variant pro diversitate individuorum, & quædam accidentia plerisque individuis sint communia, ut inclinatio ad affectus in hominibus, nigredo in corvis, libertas ædium, solutio parata in emtionibus &c. quædam vero rarius & in paucioribus individuis deprehendantur, ut superatio affectuum etiam valde irritatorum, in hominibus, albedo corvorum, servitus ædium, solutio dilata fide de pretio habita &c. usque juris Romani & ejus interpretum prior accidentium classis naturalia solent appellari, posterior accidentium classis accidentalium nomine in specie venire solent. *d)* Præsumptiones ergo desumuntur a natura cujuscumque rei, donec probetur contrarium, uti quilibet corvus v. g. præsumitur esse niger. Et in hac generali præsumptione fundant se etiam tres regulæ Alciati, & omnes regulæ specialissimæ de præsumptionibus. Unde simul certum est, quod JCTus de præsumptionum verosimilitudine aut dissimilitudine judicare cupiens debeat callere naturas quarumcumque rerum, potissimum vero hominum & actionum humanarum. Has si noverit, non opus habebit evolere Menochium, Alciatum & alios juris interpretes. At vero si notitia illa naturarum fuerit destitutus, nihil proderit ei exscriptio Doctorum absque judicio, sed aqua ubique hærebit, & magistrum semper adspiciet attonitus, ut elegantur loquitur Quintilianus, *e)* aut sudabit in evolvendis iterum autoribus, sed frustra, & absque judicio, adeoque absque successu.

§. XIIX. Et vel ideo frustra in doctrina de præsumptionibus exscribimus JCTos, quia natura rerum variat, adeoque necesse est, etiam variare ipsas præsumptiones. Unde fluit communis regula, quod præsumptio tollatur per aliam præsumptionem. Scilicet intuitu hominum

minum alia est natura eorum secundum diversas ætates, nationes, imo dignitates etiam (secundum vulgata: honores mutant mores: alia vita alios mores postulat:) intuitu rerum alia est natura ferarum bestiarum, alia manufactarum, & inter utrasque variat natura etiam pro diversitate specierum & regionum, uti v. g. exemplo equorum, canum &c. constat. Maxime vero variat natura rerum, quæ ab industria humana simul dependent v. g. vinorum, cerevisiarum. Nec certa est ubique natura actionum humanarum, etiam intuitu moralitatis, quæ observatio occasionem dedit præfationi Cornelii Nepotis &c.

§. XIX. Postquam vero juris interpretes parum solliciti fuerunt de perspicua expositione præsumtionum in genere, non mirandum etiam est, quod species præsumtionum, valde superficialiter & confuse tractaverint. Afferit Menochius, *f)* a Quintiliano præsumtionem dividi in necessariam, credibilem seu verosimilem & non repugnantem. Errat Menochius. Exscripsit absque iudicio Duarenium. *g)* At hic probationes ita divisit, non præsumptiones, eamque in rem citavit etiam Quintilianum *b)* sed nec hæc tamen in Quintiliano reperitur, sed alia plane & a Duareni divisione diversa. Ita enim Quintilianus: *i)* omnis probatio artificialis (Oratorum) constat aut signis, aut argumentis aut exemplis. Signa dividit in necessaria & dubia. Argumenta vel potius credibilia dicit esse vel firmissima, ut liberos a parentibus amari; vel propensiora, ut qui recte valeat, in crastinum sit perventurus; vel non repugnantia, ut in domo furtum factum esse ab eo, qui domi fuit *k)* Ad exempla refert etiam similitudines, parabolas, apologos, testimonia poetarum, quæ rationes Socraticas &c. *l)* Neque tamen ipse Quintilianus multum tribuit isti doctrinæ, sed passim dubitat de ea

Divisio præsumtionis in necessariam, verosimilem, & non repugnantem rejecta.

f) lib. 1. qu. 2. in fine.
g) disp. annivers. l. 1. c. 27. quem & citat ibidem.

b) lib. 5. c. 8. & 10.
i) l. 5. c. 9. ab initio.

k) l. 5. c. 10. p. 223.

l) ibid. c. 10.

m) d. c. 9. p. 218.
n) d. c. 11. in fin.
p. 245.

o) in toto c. 11.
p) d. cap. 10.
p. 224.

q) d. cap. 27.
circa medium.

aut eam refutat. Ut, dum signa non arbitratur ad probationem pertinere, neque necessaria, quia ibi non opus fit probatione, neque dubia, quia aliis egeant ad confirmationem: m) dum exempla & quæ eo pertinent ab aliis referri ad probationes inartificiales docet. n) Dum vero tres gradus credibilium facit Quintilianus, firmissima, propensiora & non repugnantia, nec probationes nec præsumptiones ita dividit, sed saltem gradus verosimilitudinis recenset. Et passim insuper inculcat, iudicium esse inprimis adhibendum o) & cognoscendam naturam rerum. Nam, inquit, p) ut in terra non omni generantur omnia, nec avem aut feram reperies, ubi quæque nasci aut morari soleat, ignarus, & piscium quoque genera alia planis gaudent, alia saxatis, regionibus etiam littoribusque discretæ sunt: ita non omne etiam argumentum undique venit, ideoque non passim querendum est. (absque iudicio in Mascardo, Menochio, imo ipso etiam Quintiliano.) Multus alioqui error est, & exhaustus labor, quod non ratione scrutabimur, non poterimus invenire, nisi casu. At si scierimus, ubi quæque nascatur, cum ad locum ventum erit, facile quod in eo est, pervidebimus. Ergo ista divisio probationum potius Duareni est, quam Quintiliani, quod nec ipse diffidetur Duarenius, discrete notans q) quod eam partim invenerit ipse, partim a Rhetoribus mutuatus fuerit. Nec ipsa divisio hæc Duareni satisfaciet accuratioribus, sive ad probationes, sive ad præsumptiones eam applicare velis. Necessaria exemplum est: quæ lac in mammis habet, virgo non est: aut ut supra notavimus, quæ peperit: qui hesterno die Parisiis fuit, non fuit Berolini &c. Non est hæc probatio, nec præsumptio, quia hoc, quatenus necessarium est, non credimus, sed scimus. Et quis diceret, eam, quæ peperit, non præsumi esse virginem. An vero pepererit, an Parisiis fuerit, hoc dubium est, sed aliis argumentis proban-

bandum, neque enim præsumptionem pro se habet. Non repugnantium exempla dat Duarenus: Furtum factum ab eo, qui domi fuit; servum, qui ab emtore aufugit, fugitivum, antequam emeretur, fuisse; legitimum filium non esse, quem irata mater ut spurium in actis professæ sit &c. Sed iterum patet, has nec probationes, nec præsumptiones esse, fatente ipso Duareno. Non probationes, sic enim ait: *Hæc quidem signa, tamen per se admodum infirma snt, nec onus probandi rejiciant in adversarium, plerumque tamen aliis adjuncta profunt ad condemnationem.* Ergo non sunt probationes, sed probationum adjuncta. Non præsumptiones; dicit enim: *Non repugnantem probationem vocamus, quæ non firmissima juris præsumptione, sed levi aliqua suspitione nititur.* Etenim suspicio minus quid est præsumptione, uti præsumptio probatione. Ergo restat sola illa sive probatio sive præsumptio, quam Duarenus credibilem & verosimilem vocat. Nam & probatio verosimilis demum fidem facit judici prudenti, isque maxime cavere debet, ut a suspitionibus liberum animum habeat & præsumptiones verosimiles demum, id est, a natura rerum & ab eo, quod plerumque fieri solet, hæc a probatione liberant, præsumptiones vero seu anticipationes ex suspitionibus ortæ non sunt viri prudentis, ideo quia non sumptæ sunt ab eo quod plerumque fieri solet. Quod si plures tales suspiciones concurrant, evadunt probationes & præsumptiones, rursus ideo, quia plerumque, ubi concursus earum adest, solet res inde præsumta cum iis conjuncta esse. Illud tamen Duarenus bene monet, quod hoc si non totum, saltem maximam partem relinquendum sit arbitrio judicis, vel potius hominis prudentis, nec adeo per leges aut regulas certas definiri queat.

§. XX. Quamvis autem Juris interpretes communiter memoratam præsumtionum distinctionem negligant, Unde simul corruet distinctio vul-

garis præsum-
tionis in præ-
sumtionem
hominis, juris
tantum, & juris
& de jure,

gant, & potius communi ore alias tres præsumtionum species recenseant, præsumtionem *hominis*, præsumtionem *juris*, ac denique præsumtionem *juris ac de jure*; adeoque inutile videri posset, quod tanto conatu destruxerimus divisionem præcedentem, ut jam tum neglectam; si tamen rem paulo accuratius considerare velis, deprehendes, operam nostram nequaquam fuisse frustraneam. Eodem enim actu simul duos dealbavimus parietes. Siquidem hæ ipsæ modo memoratæ tres species videntur ortum debere tribus istis speciebus Quintiliani vel Duareni.

1) lib. 1. qu. 2.
p. 21. & 12.

Ita enim Menochius: 1) *Tertia fuit divisio, quam ipsemet Baldus recenset, cum dixit, præsumtionem aliam esse legis, aliam hominis, & præsumtionem illam legis aliquando esse simpliciter juris, aliquando juris & de jure. Quam quidem divisionem ceteri fere omnes sunt secuti. Et paulo post; Rectius ex nostrorum, fere omnium sententia sic dividimus præsumtionem, ut una sit juris & de jure, altera juris tantum, tertia vero hominis.*

Quæ quidem divisio convenire videtur in multis saltem cum illa Quintiliani, qui dixit, præsumtionem aliam esse necessariam, aliam credibilem, aliam non repugnantem &c. Nimirum id videtur innuere Menochius, præsumtionem juris & de jure correspondere præsumptioni necessariæ, præsumtionem juris tantum præsumptioni verosimili, & præsumtionem hominis præsumptioni non repugnantem. Quod si foret, non opus esset, ut plura proferremus pro rejicienda ista communiter recepta præsumtionum divisione, sed modo dicta sufficere possent, præsumtionem, quæ vocatur hominis esse saltem suspicionem, non præsumtionem, inprimis cum ipse Menochius 1) fateatur, suspicionem aliquid minus esse præsumptionem: præsumtionem juris & de jure vero etiam non esse præsumtionem, sed aliquid plus præsumptione. Ergo solum restare præsumtionem, quæ dicitur præsumptio juris tantum, utpote quæ
secun-

2) l. 1. qu. 5.
p. 171

secundum communem explicationem liberat ab onere probandi, & admittit tamen contrariam probationem.

§. XXI. Verum restant adhuc plura, quæ persuadent, illam divisionem præsumtionis communiter receptam nullius plane usus esse, sed rem obscuram reddere obscuriorem. Præsumptio necessaria & non repugnans Duareni facile ex terminis intelliguntur. At quis divinatione assequeretur, præsumtionem juris & de jure non admittere contrariam probationem, & præsumtionem hominis non liberare ab onere probandi, nisi Doctores ita eas definirent. Adde quod, dum utraque præsumptio juris tantum, & juris ac de jure dicantur esse species præsumtionis legis, tanquam communis generis, cui generi opponatur præsumptio hominis, & hic nova obscuritas se offerat. Cur enim homo & lex sibi invicem hic opponuntur. Si enim per legem intelligatur lex naturalis, sane homines, præsumptione utentes sæpe dictamine rectæ rationis uti solent in elicienda præsumptione, si lex civilis, homines autores legum sunt. Præsumptio porro hominis vel verosimilis est, vel saltem suspicionem parit. Prior eundem effectum in judice producet, etiam si lex civilis eam non repetierit v. g. facta non præsumi, quemlibet præsumi esse liberum, ædes præsumi esse libera a servitutibus &c. Posterior, etiam si centies in lege repetatur, tamen judici fidem non faciet, cum leges de rebus ad intellectum pertinentibus, quorsum etiam spectat fides judicis, non habeant vim legum. Ergo Jcti vel Imperatores justas præsumptiones allegantes, ut homines usi rectæ rationis pollentes talia protulerunt, non ut legem novam conderent. Sin præsumtionibus usi fuerint rationi non conformibus, non magis illæ obligabunt judices, quam definitio v. g. juris naturæ, quod natura omnia animalia docuit, aut assertio

Quæ insuper
obscuritate
etiam laborat.

1) *Add. B. Bey-
rum ad ff. b. t. p.
411. §. 9. conf.
Menochius
lib. I. qu. 46.*

Alia monita
circa præsum-
tionem homi-
nis & legis.

u) *Strauch,
Exerc. 25. thes.
penult. & ult.
conf. Menoch.
l. 1. qu. 33. n. 9.*

w) *per dicta
§. 20. junctio §. 8.*

x) *Menoch. l. 1.
qu. 5. n. 5. 6. &
plerique Docto-
res hunc secuti.*

y) *Beyer d. p. 411.
z) Schüz in
comp. Lauterb.
h. t. scil. ad. l. 2.
de pactis l. 3. §. 8.
9. 14. h. t. l. 18.
de adim. &
transf. legatis.*

Item circa
præsumtio-
nem juris ac
de jure quoad
eius definitio-
nem.

tio inepta Triboniani, quod ideo veteres prohibuerint minori viginti annis, ne servum manumitteret, quia libertas sit res inæstimabilis. 1)

§. XXII. Adde quod ipsi Doctores hac distinctione utentes in explicatione ipsa dissentiant. Alii enim præsumtionem hominis vocant leviores conjecturas, ab onere probandi non relevantes, sed saltem sufficientes ad juramentum suppletorium vel purgatorium: præsumptiones vero legis conjecturas verosimiles ab onere probandi relevantes. u) Atqui adeo hi non videntur respicere, an præsumtionis utriusque mentio fiat in legibus, nec ne. Adversus hos repetimus, præsumtionem hominis non esse præsumtionem, & juramenta suppletoria & purgatoria ignorari a Jure Justiniano. w) Alii contra præsumtionem hominis appellant præsumtionem verosimilem liberantem a probatione, sed quæ non extet in lege; & præsumtionem legis, si talis præsumtio in lege contineatur x) Adversus hanc explicationem repetimus: cui usui? y) Ut taceam eos, qui hanc posteriorem explicationem sequuntur, quandoque tamen in explicanda præsumptione hominis provocare ad ipsas leges, z) atque ita simul totam illam differentiam una manu datam, altera manu æcerum tollere, vel forte novam aliquam & tertiam explicationem, quamvis obscurius expositam, in mente habere.

§. XXIII. Pariter & in exponenda præsumptione juris & de jure quid velint, nesciunt Doctores, siue definitionem hujus præsumtionis in genere respicias, siue exempla ad hanc præsumtionum classem relata. Quod prius attinet, communiter definitur hæc præsumtio, quod lege scripta expresse contineatur & non admittat probationem in contrarium. Jam non opponam quidem quoad prius definitionis membrum, quod Menochius,

chius, dum hujus præsumtionis exempla tradere gestit, etiam illa afferat: mulier lac habet in mammis, ergo concepit; caput homini amputatum est, ergo est mortuus; fumus e domo exivit, ergo ibi ignis adfuit; a) quæ non credo in ulla lege scripta contineri. Saltem illud urgebo; falsum esse, quod præsumptiones juris & de jure in eo a reliquis præsumtionum speciebus differant, adeoque harum essentia in eo consistat, ut non admittat probationem in contrarium. Provoco iterum ad collectanea Menochii. Hic postquam iterum præmisisset, præsumtionem juris & de jure probationem non admittere, sed addita voce: *regulariter b)* postea integris capitibus tot limitationes addit, ut si non per eas plane tollatur regula, id tamen certum sit, tolli assertionem, quod in eo consistat definitio & differentia specifica præsumtionis juris & de jure. Atque ne prolixi simus, saltem hic apponemus lemmata quæstionum Menochianarum: c) Præsumtionem juris & de jure admittere probationem contrariam confessione ejus, cui favet ipsa præsumptio: item per testimonium quinque testium: item per testimonium duorum testium summæ fidei: item probationem contrariam per indirectum, porro etiam probationem per scripturam, & hac deperdita per testes: admitti etiam notorium contra præsumtionem juris & de jure: item probationes parte non opponente, imo admitti probationes sive ante latam sententiam sive post eam: admitti etiam restitutionem in integrum adversus præsumtionem juris & de jure &c. Eodem prope tendunt doctrinæ juris interpretum aliorum: præsumtionem juris & de jure excludere probationem in contrarium, nisi per confessionem adversarii, aut nisi interueniat restitutio in integrum; aut nisi contrarium sit notorium, vel denique, nisi ipsa rei evidentia doceat contrarium per ocularem inspectionem. d)

D

§. XXIV.

d) Vide quos citat B. Stryck disp. de præsumt. feudali cap. 1. n. 42.

a) l. 1. qu. 3. n. 4.

b) l. 1. qu. 60. n. 1.

c) 1 qu. 61. n. 42. quæst. 70.

Quoad ejus
exempla mo-
nitum gene-
rale,

Monita spe-
cialia de ex-
emplis con-
trariam pro-
bationem non
admittenti-
bus, quæ pro-
prie præsum-
tiones non
sunt,

e) *Conf. Me-
noch. l. 1. qu. 8.
g. 10.*

f) *Menoch. l. 2.
praf. 67. circa
finem. conf.*

*Bahmer ad tit.
Decret. de præ-
sumt. §. 9. pag.
1263.*

§. XXIV. Quod exempla attinet, ea sunt duplicis generis: vel enim verum est, quod non admittant contrariam probationem, tum non erunt præsumptiones, sed aliud quid a præsumptione diversum: vel verum est, quod sint præsumptiones, tum etiam admittent probationes in contrarium. Ne tamen more Andabatarum disputemus, in eo conveniunt nobiscum dissentientes, quod id, quod præsumptionem facit, semper admittat contrariam probationem, v. g. quod ea, quæ virgo dicitur, pepererit, quod sponsus cum sponsa post sponsalia concubuerit; quod tutor confessus fuerit in inventario hanc vel illam rem pupilli esse. Saltem quæstio est, an ejus, quod inde inferitur, concessio eo, quod præsumptionem facit, probatio contraria admittatur, v. g. concessio partu an admittatur probatio, tamen esse virginem; concessio concubitu sponsi cum sponsa, an admittatur probatio, non esse matrimonium: concessa confessione scripta tutoris in inventario, an admittatur probatio rem tamen non esse pupilli sed tutoris.

§. XXV. Quod primam classem attinet, eo pertinent initio ex Glossatoribus illi, qui fictionem cum præsumptione confuderunt, adeoque v. g. ad præsumptionem juris & de jure retulerunt, quod in querela inofficiosi supponatur pater fuisse furiosus, hic enim non admitti contrariam probationem, patrem fuisse sanæ mentis. Ast vero hic non præsumitur pater fuisse furiosus, sed fingitur. Fictio autem & præsumptio variis modis differunt: potissimum, quod præsumptio fundetur in veritate dubia, fictio vero id, quod certo falsum est pro vero supponat. e) Porro pertinent huc illi, qui rem judicatam ejusque effectum cum præsumptione confundunt. f) Verum est, res judicata non retractatur, ideo quia lis est finita. Sed quid hæc regula ad præsumptiones, de quibus agimus, quæ

quæ præsupponunt litem nondum finitam. Videntur confudisse JCrī sententiam cum re judicata, quia in jure hæc duo sæpe synonymice usurpantur. Multæ sunt præsumptiones pro sententia judicis, si non agatur de rei judicata retractatione, sed de nullitate sententiæ, aut de injustitia ejus adversus judicem &c. Sed hæc omnes admittunt contrariam probationem. Par est ratio eorum, qui constitutiones pœnales ad præsumptiones juris & de jure referunt, aut etiam præcepta quæcunque legum. Nam præsumptio intendit fidem facere judici, at pœnæ & præcepta legum obligant judicem, ut secundum ea condemnet aut absolvat, aut puniat reum citra respectum, an legem justam credat, nec ne. Paucis: præsumptiones præsupponunt arbitrium aliquod judicis, præcepta legum & pœnæ omne arbitrium judicis tollunt. Huc pertinet, dum Pontifex præcipit, quod concubitus desponsatorum debeat haberi pro matrimonio. g) Ubi obiter observo, non bene intellecta verba hujus capituli occasionem de-
g) c. 30. de sponsal. vid. Schüz in comp. Lauterb. b. 5.

disse interpretibus, ut hanc præsumptionem juris & de jure in juris artem introducerent. Sic enim ait Pontifex: quia licet præsumtum primum matrimonium videatur, contra præsumptionem tamen ejusmodi non est probatio admittenda. Omne matrimonium præsupponit consensum contrahentium. Consensus est vel verus vel fictus: Verus est vel expressus vel tacitus: Fictus vel improprie talis dicitur etiam consensus præsumtus, quod latius probavit Dn. Præses alibi, b) quia obligat etiam invitos. Et ita intelligendum etiam est hic matrimonium præsumtum. Er-
b) in Inst. Iprud. Div. l. 2. c. 7. §. 21. seq.

go sensus Pontificis est. Quamvis videatur sponsus cum sponsa concumbens hoc fecisse animo consummandi matrimonium, adeoque præsumptio quædam de ipsius consensu adit, non tamen eum admittendum esse ad probationem contrariam, sed cogi eum accipere eam in uxorem

uxorem in pœnam, etiamsi istum animum non habuerit. Eadem est ratio, cum Pontifex alibi *i)* dicit, pro matrimonio esse præsumendum, si sponsus, qui conditionata sponsalia contraxit, concumbat cum sponsa. Aliud exemplum est, cum quidam usucapionem & præscriptionem immemoriam ad præsumptiones juris Romani, quod post biennium non admittenda sit exceptio non numeratæ pecuniæ. *l)* Eo etiam referenda est dispositio Pontificis, quod si probatum fuerit, uxorem cum alio deprehensam solum cum sola, nudum cum nuda in eodem lecto jacentem, multis locis secretis & latebris & ad hoc commodis, ac horis electis, debeat divortium cum viro promulgari *m)* Aliud est, si quæstio sit de pœna adulterii, ibi enim admittetur contraria probatio. At in causa divortii etiam sufficit ad condemnationem turpitudinis, quæ prope ad adulterium accedit. Pertinet etiam hic secundum principia juris Justiniani dispositio, quod qui antea de adulterio accusati fuerant, & propter prætextum proximitatis sanguinis se excusaverint, postea vero matrimonium contrahant, sint condemnandi ut adulteri. *n)* Eadem est ratio dispositionis, quod fidejussores a tutoribus nominati, si præsentem non contradixerint, perinde teneantur, ac si stipulatione interposita fidejusserint. *o)* Ulterius non sunt præsumptiones, probationes assertorum, quæ in iudice non operantur fidem, sed scientiam, tum enim amplius non est res dubia, at præsumptio pariter & probatio præsupponunt rem dubiam. Unde male referuntur ad præsumptiones juris ac de jure a Menochio *p)* argumenta: peperit, ergo non est virgo: caput ei amputatum est, ergo non vivit: Romæ hoc die fuit, ergo non Mediolani: nec opus adeo habuisset, addere, nisi id contigerit per miraculum, quale quid contigisse dicit sanctis Ambrosio &

i) c. 6. d. condit. appof. D. Bæbmer. d. 1.

k) Dn. Bæbmer, *ibid.*
l) L. 14. Cod. de non numer. pecun. Huber in pos. ad h. 1. pof. 18.

m) c. 12. de præfumpt. Schüz d. loc.

n) l. 34. Cod. ad L. Jul. de adult. Sc. n. 2. d. loc.

o) l. 4. §. ult. de fidej. int. Menoch. l. 1. qu. 3. n. 16.

p) d. qu. 3.

& Ifidoro. Prudentes enim istas legendas Sanctorum pie & prudenter credunt esse haudquaquam veras.

§. XXVI. Ad alteram classem refero initio spuria & haud genuina exempla argumentationum necessaria- rum. Sic equidem veteres crediderunt æque necessari- um esse argumentum: lac habet in mammis, ergo non est virgo, ac illud de partu. Unde & eo usus est Dua- renus, q) desumpto forte ex Cicerone (nam Quintilianus eo in loco, quem citat Menochius r) non hoc argumento utitur, sed altero de partu, quamvis, ni fallor, alibi eo etiam fuerit usus.) Sic recte ostendit Menochius s) id argumentum de lacte adeo necessarium non esse, sed admittere probationem contrariam. Quod vero statim affert idem Menochius aliud exemplum, idque inter præ- sumptiones juris & de jure collocat: *fumus e domo exivit, ergo ignis ibi adfuit: Natura enim hoc efficit*, valde dubito an non potius ad præsumptiones referendum sit, quæ pro- bationem admittunt contrariam. Recordor enim vul- garis joci, referentis, quod homo quidam simplex ac- cesserit finetum fumans, ea intentione, ut fistulam ta- baco repletam ibi accenderet, allegans brocardicum il- lud Menochii: ubi fumus, ibi ignis. Pergo ad præ- sumptiones alias juris & de jure ex legibus Romanis vel jure Canonico desumptas. Huc pertinet præsumptio, quod quis sit filius legitimus, qui ex uxore, constante matrimonio, sit genitus, etiamsi ea adulterii sit convicta, aut ea irata filium esse illegitimum affirmaverit. t) Nam & hæc præsumptio admittit contrariam probationem. u) Qua occasione de ira matris in mentem venit aliud exemplum a nonnullis inter præsumptiones juris & de jure relatam ex judicio Salomonis adversus feminam iratam ex conjecturis pronunciantis, w) quod & ipsum huc non pertinet, partim quod hoc exemplum non pertineat ad

Idem de ex-
emplis con-
trariam pro-
bationem ad-
mittentibus,
& tamen ad
præsumptiones
juris & de jure
relatis.

q) l. 1. disp.
ann. c. 27.

r) l. 1. qu. 3.
n. 3. scilicet l. 5.
inst. c. 9. vide
supra §. 10.

s) d. loco.

t) l. 11. §. 9. in
fin. ad l. Jul.
de adult. jun-
cta l. 29. §. 1. de
probat. Schüz
ad hunc tit.

u) vid. Menoch.
l. 6. præf. 53.

Neviz Syl.
nuptial. l. 1.

n. 51. seq.

w) c. 2. de
præsumt. Du.
Besmer de col-
lis. præsumt. c.
1. §. 5. in fine.

x) *Suetonius in
Claudio c. 15.*

y) *l. 23. pr. Cod.
ad SC. Vellej.*

z) *Menoch. l. 1.
qu. 60. Schüz,
& Dn. Bahmer
ad h.*

judices inferiores, seu Magistratus, de quibus jam quidem sumus solliciti, quique non magis factum illud extraordinarium Salomonis & Principibus solis relinquentium imitari poterunt, quam factum simile Claudii Imperatoris, qui feminam non agnoscentem filium suum, dubia utrinque argumentorum fide, ad confessionem compulit, indicto matrimonio juvenis: x) partim, quod in illo casu iudicii Salomonei utrobique deficiebant probationes, adeoque de eo non poterat dici, quod non admissa fuerit probatio in contrarium. Deinde etiam huc referendas esse arbitror juris Romani leges dubiæ interpretationis, utrum aliquid ex ratione status particulari præcipere, an in terminis nudæ doctrinæ de præsumtionibus manere voluerint. Ita Justinianus dum jubet, mulierem, quæ aliquid pro intercessione accepit, non uti posse SCto Vellejano inter alia sic disposuit. y) *Si qui- dem in ipso instrumento intercessionis dixerit, se se aliquid accepisse & sic ad intercessionem venisse, & hoc instrumentum publice confectum inveniatur & tribus testibus confirmatum, & a tribus testibus consignatum: omnimodo esse credendum, eam pecunias vel res accepisse, & non ei esse ad SC. Vellejani auxilium regressum.* Putant igitur Doctores quidam sensum Justinianæ dispositionis eum esse, mulierem, quæ in publico instrumento confessæ fuerit, se aliquid accepisse non admitti ad contrariam probationem, adeoque hic esse exemplum præsumtionis juris & de jure. z) Jam etsi prior assertio vera esset, negaremus tamen consentientiam, sed rum referremus & hoc exemplum ad classem paragraphi præcedentis. Quodsi vero mentem Justiniani paulo accuratius adspicias, is saltem videtur ejus fuisse sensus, per ejusmodi instrumentum publicum probari plene, mulierem accepisse pecuniam ut intercederet. Quemadmodum autem adversus omnes probationes per testes

fles & instrumenta, etiam publica, admittatur contraria probatio, ita nec hic intentio Imperatoris esse videtur, ut mulierem non admittere debeat Judex, si v. g. probare velit, illud aliquid, quod acceperit, fuisse rem minimam, se dolo adversarii ad id inductam, instrumentum illud falsitate laborare &c. *a)* In dubio enim leges ita sunt exponendæ, ut non repugnent aequitati. Solent etiam ex doctrina de officio tutorum duæ leges ad præsumptiones juris & de jure referri, ad quas eadem videtur locum habere responsio. Ac de primo quidem *b)* eo minus videtur esse dubium, cum in eo Ulpianus asserat diserte, tutorem, qui inventarium non fecerit, dolo id fecisse videri, nisi forte aliqua necessaria & justissima causa allegari possit, cur id factum non fuerit. *c)* Ergo super hac causa necesse est, ut probatio admittatur. De posteriori majus videtur subesse dubium. Dicit enim Imperator: tutorem alias majores esse asserentem, facultates pupilli quam sunt, *nihil veritati præjudicare, sed hoc obrinere, quod ipsius rei inducit natura.* Sin autem inventario publice facto res pupillares inscripserit, *non esse aliud inspicendum, nisi hoc, & secundum vires ejusdem scripturæ patrimonium pupilli vel adulti exigi; neque enim sic hominem simplicem (imo magis stultum) inveniri, ut in publico inventario scribi contra se aliquid patiat.* *d)* Ultima hæc verba sic communiter exponunt interpretes, ut putent, tutorem non admitti per ea ad probationem contrariam, *e)* nisi per indirectum, v. g. quod res illæ perierint, aut restitutæ jam fuerint. *f)* Sed rectius alii tutorem admittunt etiam ad probationem directam, quod ex justo errore rem suam, vel quæ plane non adfuerit, inventario inscribi curaverit. *g)* Neque enim aliud videtur innuere, voluisse, quam quod confessio tutoris in publico instrumento debeat pro probatione adversus ipsum haberi: *aliam*

a) Perez, ad d. tit. Brunnem. ad d. l. Cod. Menoch. l. 1. qu. 65. n. 2.
b) Dn. Böhmer d. l.

c) l. 7. pr. d. admin. tutorum.

d) l. ult. pr. C. arbit. tut.
e) Menoch. l. c. præf. 97. Dionys. Gothofred. ad d. l. ult.
f) Menoch. d. l.

g) Brunnem. ad d. l. ult.

aliam vero confessionem extrajudicialem minime, cum contra secundum explicationem dissentientium deberet sensus esse, confessionem in instrumento publico facere præsumtionem juris & de jure contra tutorem, reliquas confessiones quasi extrajudiciales præsumtionem juris tantum, nisi probet contrarium, quod posterius est absurdum, cum regulariter confessio extrajudicialis faciat saltem indicium aliquod, nec transferat onus probandi in confidentem.

Cur illæ tres species præsumtionum plane ex arte juris sint relegandæ.

b) Eckold, §. 8. Treutlerus & Bachovius citati a Dn. Bahmro, Illust. Dn. Coccejus de directâ probatione negativâ c. 3. §. 13.

i) ad ff. h. t. k) in prælectionibus ad ff. h. t. Nam in positivis eam adhuc retinuit.

l) in Coll. Jurid. Argentor. ad h. tit.

m) Dn. Coccejus d. c. 3. & de præf. qual. feud. Comit. c. 2.

§. XXVII. Quare, uti jam dudum fuere Jcti, qui perpexerunt, præsumtionem illam juris & de jure esse præsumtionem plane improprie dictam, a Glossatoribus confictam, imo rem barbaram certa ac distincta significatione carentem; b) ita non video etiam, quid opus sit reliquis duabus speciebus, scilicet præsumptione hominis & præsumptione legis, quæ dicitur juris tantum. Vel enim per præsumtionem hominis intelligitur mera suspicio, per præsumtionem legis justa præsumptio doctrinæ legum conformis, tum præsumptio hominis est præsumptio spuria; vel per præsumtionem hominis intelligitur præsumptio justa, sed cujus mentio non fit in scriptis legibus, tum inter præsumtionem hominis & legis nulla est in effectu differentia. Ergo melius est, ut & hæc species una cum præsumptione juris & de jure ex arte juris plane relegentur. Uti eas jam omiserunt in tradenda juris arte Wissenbachius, i) Huberus, k) Biccus. l) Video equidem pro salvandis reliquis duabus speciebus afferri, quod præsumptio juris liberet ab onere probandi, non vero præsumptio hominis. m) Sed ad hæc facilis est responsio. Cum enim per præsumtionem hominis intelligant saltem suspicionem aliquam, vel indicium remotum, aut præsumtionem ac conjecturam leviolem, in re consentimus, nisi quod tum præsumtionem hominis nomi-

nomine præsumtionis indignam censeamus. Si vero præsumptioni juris certitudinem aliquam, ut videtur, adscribant, hanc autem certitudinem adimant præsumptionibus, quarum nulla est mentio facta in legibus scriptis; duplex ad eam objectionem suppetit responsio. Certitudo Logica, quæ verosimilitudini opponitur, nec in præsumptione hominis ad est, nec in præsumptione legis. *n)* Quod si vero per certitudinem juris intelligatur præceptum juris obligans judicem, ut omni cessante ejus arbitrio pronunciet secundum leges, tum hæc præsumptio juris etiam nomen præsumtionis non meretur. *o)*

per dicta superius §. 7. o) per dicta §. 25. ante lit. g.
 §. XXVIII. Quæ hæctenus monuimus, usum suum potissimum exerunt in quæstione, quis probare debeat, & quenam probatio alteram vincat. Quoad primam quæstionem misis aliorum opinionibus, ita rem perspicue exponi posse arbitramur. Probatio est rei dubiæ. Fit res dubia per litem contestationem. Si enim confiteatur reus medium, in quo se fundat actor, & petitum ejus, nulla opus est probatione. Si neget factum notorium vel jus notorium, eadem est ratio, & nihil restat, quam ut iudex eum condemnet. Saltem in applicatione dubium restat, quodnam factum, & quodnam jus pro notorio sit habendum, quæ tamen quæstio ad nostrum scopum non pertinet. Porro si factum aut jus, vel, si mavis, medium & petitum, quod negat reus, sint dubia, bene faciet, si intentionem suam probet uterque, & de ea fidem in iudice excitare tentes. Unde iudex utriusque probationem attendere & examinare debet. Saltem id in quæstione est, quis teneatur probationis initium facere? id est, quis timere debeat, ne iudex adversus ejus intentionem pronunciaturus sit, etiamsi alter nihil etiam in contrarium probaverit. Etsi vero supra

E

demon-

demonstraverimus, etiam jus vel legem esse posse objectum probationis, *p)* tamen nec de hac quaestione primario hic sumus solliciti, quamvis & ea facile definiri possit ad ductum eorum, quæ de probatione medii seu fundamenti agendi, aut minoris propositionis in libello dicemus. Hic vero cum alii dicant, actorem probare debere, eoque non probante, reum esse absolvendum; alii, affirmanti incumbere probationem, non neganti, & utraque harum assertionum falsa sit, si iis stricte inhærere velis, contra sit vera; si debite explicetur, *q)* utraque vero multa obscuritate laboret, videtur commodissime dici posse cum Illustri Coccejo, eum probationis initium facere debere, qui primus rem dubiam in iudicium affert. E. g. actor dicit; Solve centum, quæ tibi mutuo dedi. Reus contra: non dedisti. Debet actor probare mutuo datam esse pecuniam, salva reprobatione rei. Contra si reus dicat: solvi jam ista centum; actor; non solvisti, reus probabit exceptionem, salva actoris reprobatione. Una limitatio utrobique locum habet, nisi is, qui primus rem dubiam produxit in iudicium pro se habeat præsumptionem veram ac justam. E. g. dicit actor: fundus meus est liber a servitute; reus contra: non est liber. Non incipiet actor probare, quia pro se habet præsumptionem a natura communi prædiorum defumtam, etiamsi leges Romanæ nusquam hujus præsumtionis mentionem fecissent. Ergo reus incipere debet a probatione servitutis, salva reprobatione actoris.

Plures probationes vel præsumptiones si concurrant, fortior vincit debiliorem.

§. XXIIX. Cum vero & probatio fiat per verosimilia, (quocunque modo fiat, sive per testes, sive per instrumenta) & præsumtio etiam nitatur in eo, quod plerumque fieri solet, h. e. in re verosimili, & tamen varii sint gradus verosimilitudinis, adeoque varii etiam gradus probationum & præsumtionum, hinc novæ oriuntur quaestiones, quænam probatio & præsumtio vera sit,

fit, quænam spuria, & quando plures probationes contrariæ concurrunt, quænam alteri sit præferenda. Promississima est responsio, non esse probationem & præsumptionem, nisi quæ sit valde verosimilis. Et in concursu plurium probationum & præsumtionum fortiorem vincere debiliorem, id est, magis verosimilem vincere minus verosimilem. Quam responsionem latius exposuit Excellentissimus Böhmerus duabus dissertationibus de collisione probationum, & de collisione præsumtionum. In priore equidem id non ita expressis verbis est expositum, sed totum tamen negotium eo redit. In posteriore vero, non nisi duas regulas geminas agnoscit: (1) specialio-^{rem} præsumtionem vincere generalem: (2) violentam præponderare cæteris. ¹⁾ Posterior eadem est cum nota ²⁾ c. 2. §. 7. ³⁾ *stra*: nam violenta præsumptio est præsumptio magis verosimilis seu fortior. Sub hac continetur prior; nam specialior præsumptio est verosimilior & fortior generali.

§. XXX. Quodsi ulterius quæras, quænam probatio aut præsumptio sit fortior vel verosimilior, non deerunt quidem Glossatores alique juris interpretes, multas regulas specialiores suppeditando, quas tamen, si paulo accuratius examines, deprehendes, eas parum satisfacere genuino Juris Studio. Remitto iterum lectorem ad dissertationes Böhmerianas, ubi deprehendet regulas specialiores Farinacii de probationibus testium, & regulas Menochii de collisione præsumtionum examinatas ac rejectas. Unde repeto paucis ea, quæ Dn. Præses alibi fusius exposuit, ¹⁾ & saltem quæ ibi de fide historica ²⁾ *diff. de fide* differunt, ad fidem judicialem applico. Possunt quidem *juridica* c. 1. de tribus verosimilitudinis gradibus in materia probationum & præsumtionum absque difficultate regulæ quædam theoreticæ tradi, & exemplis etiam subinde illustrari, (quod egregie factum est, in dissertationibus istis

Monitum de
specialioribus
regulis.

1) *conf. supm*
§. II.

Allodium
quid, & ejus
differentiæ a
feudo,

a) *Dn. Præ-*
fid. sel. cap.
Hist. Jur.
Feud. Germ.
§. 5-20.

de collisione probationum, & præsumtionum, sed si advocati aut judices non sint vere eruditi, & viri boni, i. e. affectibus vacui, nihil ipsis ex proderunt, vel certe parum; quodsi eruditione ac judicio polleant, & affectus seponant, specialiores regulas facile invenient ipsi, & ab aliis traditas dijudicabunt. 1)

§. XXXI. Satis de præsumtionibus in genere. Pergo ad præsumtionem allodialitatis, ubi paucissima de allodialitate ipsa, seu allodio erunt præmittenda. Quid in antiquis populorum Germaniæ, Franciæ ac vicinorum legibus allodium significaverit, Dd. non consentiunt; aliis docentibus, quod olim allodia denotaverint bona paterna vel aviatica, & contra distincta fuerint acquisitis; aliis contra asserentibus, quod allodium denotaverit quamcunque proprietatem, sæpe tamen prædia, tanquam bona potissima, & ex prædiis potissimum rustica, etiam bona ac prædia acquisita, quorum sententiæ nos accedimus. 2) Ergo allodia fuerunt ante feuda. Postea cum & prædia quædam in feuda dari inciperent, prædia incipiebant esse vel allodialia, vel feudalia. Distinctionis tamen hujus usus olim non erat idem cum usu hodierno. Primitus feuda plane non transibant ad hæredes, sed erant saltem usufructuaria, & poterant a Dominis tantum non pro lubitu auferri, ac præterea Domini etiam intuitu allodiorum suorum præstabant fidelitatem & servitia quædam militaria Regibus; neque tum immunitas a tributis faciebat differentiam inter bona allodialia & feudalia. Potissima ergo differentia in eo consistebat, quod allodia transirent ad hæredes, feuda, ut dixi, a Domino pro lubitu auferrentur & concederentur, Neque tum allodia transibant ad hæredes quosvis, masculos & fœminas, sed primario ad masculos, deficientibus de mum masculis ad fœminas. Qui modus succedendi magis

gis cum moribus Gentium & principiis bene constitutarum Rerum publicarum convenit, quam modus in alodiis succedendi hodiernus. w) At successu temporis feu. w) *Dn. Præda etiam hereditaria facta fuerunt: in Germania tamen successiones alodiales ab intestato videntur diu antiquas regulas usurpasse, ut scilicet femineus sexus demum post masculinum succederet, donec pedetentim partem ob autoritatem Pontificiam, partim ob nimium amorem erga jus Justinianeam successio promiscua sexus utriusque introduceretur, primum ut videtur in illis urbibus, in quibus Academiae florent inter cives urbes, postea etiam introducto eo succedendi modo inter nobiles extrarbes. x) Hodie vero inter alodia & feuda hæc est potissima differentia, quod in bonis alodialibus succedant pariter feminae & masculi, in feudis regulariter soli masculi. y)*

§. XXXII. Quoad usum hodiernum vero alodia usurpantur, vel in significato lato pro omnibus bonis, potissimum vero pro prædiis, quæ non sunt feudalia, & tamen ad hæredes transeant, ita ut quidem sub eorum nomine non comprehendantur prædia ab usufructuariis possessa (quæ morte usufructuarii ad proprietarium redeunt,) comprehendantur tamen bona rusticorum vel aliorum etiam censitica, vel emphyteuticaria; vel in significato stricto, quatenus alodia denotant bona nec feudalia, nec censitica vel emphyteuticaria. z) Hujus loci potissimum est significatus laxior, ita ut cum dicitur, in dubio bona præsumi alodialia, non feudalia, intelligatur, bona in dubio præsumi esse vel alodialia strictè dicta, vel censitica aut emphyteuticaria. a)

§. XXXIII. Quamvis autem etiam inter feuda denatur quædam feuda impropria vel mere, vel ex parte hereditaria, & priora quidem in eo conveniant cum bonis allo-

Alodii vox hic sumitur in sensu lato, ut etiam bona censitica vel emphyteuticaria comprehendantur.

z) 2. F. 26. c. 1. Birschius ad 1. Feud. 54. p. 674. a) d. 2. F. 26. c. 1.

Non tamen feuda hereditaria, quæ in dubio non allo. præsumuntur.

b) Besold. ibes. praet. voce Leh'n p. 546. b. Europäische Staatskang- ley. P. 18. p. 167. Plures auctores citati Hertio de su- per. territor. §. 58. c) Ill. Cocc. de probat. feud. c. ult. §. 13. sq. Mynsing. cent. IV. obs. 2. d) ut Besoldus p. 557. conf. Hertius ibid.

allodialibus, quod etiam transeant ad successores quosvis. masculos & feminas, & pro lubitu a Vasallis alienari possunt, hinc videntur seducti fuisse Dd. ut plerique eorum putaverint, feuda in dubio praesumi esse haereditaria, *b)* sed absque ulla ratione, quæ saltem suspicionem aliquam veritatis, tantum abest, ut verosimilitudinem excitare possit. Feuda enim, etsi mere haereditaria, feuda tamen sunt, quamvis impropria, aut accuratius loquendo irregularia, & consequenter allodiis, de quibus concepta est praesumptio, de qua agimus, opponuntur. Deinde cum feuda illa mere haereditaria sint rariora, a communi feudi natura exceptionem facientia, & pro regula tamdiu sit praesumptio, donec probetur ex-ceptio, igitur & hoc intuitu opinio illa Dd. falsitatis convincitur, *c)* quia & ipsi Dd. illa opinione utentes, vel eam absque iudicio ex aliis exscribentes vacillant, aut sibi contradicunt. *d)*

§. XXXIV. Etsi vero praesumptionis pro allodialitate bonorum usus se exerere possit in variis controversiis, cum jura feudorum & allodiorum non solum in capite de successione, sed etiam in aliis capitibus plurimis, ut ex jure feudali constat, inter se sint diversa vel etiam opposita: nos tamen hic potissimum respicimus ad controversias de successione, quæ & ipsæ non sunt unius generis. Praecipue tamen ad tria summa capita reduci possunt. Vel enim lis est inter dominum directum & successores ultimi defuncti, vel inter haeredes allodiales & feudales, vel inter filias defuncti & eos, qui a Domino expectativam acquisiverunt. In primo casu Dominus prætendit praedium esse feudale, filia vero aut etiam agnati a primo prætensio vasallo non descendentes dicunt esse allodiale. In secundo casu, filia allodialitatem allegant, agnati feudalitatem, in tertio, is, cui expectativa est

est concessa, ad feudalitatem provocat, filix ad allodialitatem.

§. XXXV. Cum autem tota nostra Jurisprudencia rationalis sit, & ratio sit anima non solum legum scriptarum, sed etiam juris cujuscunque; inde jam ulterius videndum est, non solum, quas rationes Doctores afferre soleant pro demonstranda præsumptione allodialitatis, sed etiam, quænam ex his rationibus sint genuinæ, quænam spurix, quænam præcipuæ & directo probantes, quænam secundariæ aut illustrantes. Solent equidem communiter Dd. in responsis, relationibus, commentariis eo vitio, ex seculis antiquæ ignorantix ad nostra tempora haud interrupta serie derivato, adhuc laborare, ut putent, optime se egisse, si rationes cumulent & copia earum animum lectoris non exitent, sed tantum non suffocent; Sed cum his plerumque ita comparatum esse solet, ut ea cumulatio raro conjuncta sit vel cum mica saltem alicujus judicii, sed potius, si quis istas rationes plurimas, & rationum rationes, aut plane rationum rationum rationes paulo penitus examinet, deprehendet ubique infirmam judicii defectum vel hiatum, i. e. doctrinas non coherentes, & arenam sine calce. Exempli loco esse poterit magnus ille Casparis Manzii commentarius, & quidem rationalis, in Institutiones Justinianæ, ubi ex plurimis rationibus absque judicio coacervatis paucissimæ sunt, quæ rigidum examinatorem sustinere queunt. Interim tamen non plane negligendæ etiam sunt rationes jurium una plures, cum, quemadmodum unius rei plures possunt esse fines, ita etiam nullum sit dubium, quin unius juris etiam plures possint esse causæ & rationes, quæ adeo, uti duplex vinculum fortius ligare solet, etiam fortius persuadunt animum legentis. Age videamus.

§. XXXVI.

Cautela dera-
tionibus præ-
sumptæ allodia-
litaris & primo
de rationibus
jurium in ge-
nere.

In specie hoc loco de auctoritate Dd. & juris Feudalis, quod & ea parum hic attendatur; & hujus cautela usus, e) 2. F. 26. c. 1. f) *Supra* §. 3. §. 4.

g) de praesumpt. qualit. feudal. Com. c. 2. §. 8.

h) in praef. ad jus feud. Alem. §. 2. & 18. & in praef. ad Mincc. §. 5. i) in diff. de invest. simult. princ. c. 5. k) de consult. German. Rebuspubl. §. 14. p. 427.

§. XXXVI. Cavendum autem hic ante omnia genuino juris interpreti, ne primariam praesumptionis nostrae rationem quaerat in auctoritate tot juris Doctorum, qui ea praesumptione usi sunt, aut etiam ipsius Juris Feudalis Longobardici. e) Uri enim in re ad intellectum & rationem in genere pertinente seponendum maxime est praesudicium auctoritatis humanae, per ea quae jam ab initio hujus dissertationis praesupposuimus, f) ita, quod jus Feudale Longobardicum in specie concernit, praeter ea, quae ex ibidem dictis etiam ad illud applicari poterunt, vel etiam ideo non multum fiducia ponendum est in hoc argumento, sed id cum Illustri Coccejo in ultimam rationum classem, ut argumentum illustrans rejiciendum est, g) partim quia compilatores juris feudalis multas contradictiones reliquerunt in ipsa sua compilatione, partim quia jus Feudale Longobardicum est saltem in subsidium receptum apud Germanos, adeoque apud nos magis considerandi sunt mores Germanorum, quam Longobardorum, ubi discrepant, & magis adeo attendendae sunt collectiones Germanicae in speculo Saxonico & Suevico contentae, quam consuetudinum Longobardicarum connexiones. Quamvis autem haec ultima assertio non sit ad palatum Pragmaticorum, non tamen opus est, ut in ejus demonstratione detineamur, cum id jam abunde sit praestitum a Schiltero, h) exinde etiam recte inferente, quod controversiae feudales hodiernum ante omnia ex jure Feudali Germanico sint decidendae, non ex jure Longobardico, sive ea concernant privatos, sive ipsos Principes. i) Ostendit etiam perspicue Hertius k) Juris Feudalis Germanici usum practicum in Germania adhuc viguisse tempore Sigismundi Imperatoris, ac sub eo demum coepisse in Germania allegari etiam Jus Feudale Longobardicum, postea vero ita intentos fuisse in jus

jus Longobardicum juris interpretes & pragmaticos, ut
 jus Feudale Allemannicum fere ignoraverint, ^{l)} qui mor-
 bus etſi obſervantiam introduxerit, jus tamen facere non
 potuit, cum alibi ad oculum demonſtraverit Dn. Præſes,
^{m)} obſervantiam judicialem juris ſpeciem haudquaquam
 eſſe, ſed veteres præceptores dolo quodam non adeo ma-
 lo doctrinam de jure obſervantiæ inſtillare in animos
 juniorum, ut votis ſuis etſi paucioribus ſub prætextu
 obſervantiæ in collegiis autoritatem majorem concilia-
 rent. Ut taceam, Doctores etiam ipſos, qui alias glebæ
 juris Longobardici pene ſunt adſcripti, fateri, in contro-
 verſiis de natura feudorum magis ſequendos eſſe mores
 ſingularum regionum, quam jus commune ſcriptum. ⁿ⁾
 Unde neſcio, quâ ratione a vitio Rabuliſmi & Legulejiſ-
 mi liberari poſſit, quiſquis eſt Autor deductionis in cau-
 ſa Limpurgenſi, qui, ubi Jus Feudale Longobardicum
 & antiquum Germanicum concordanter ejus intentioni
 adverſantur, neutrius dicit habendam eſſe autoritatem
 in controverſiis hodiernis feudalibus, ^{o)} & tamen ubi in-
 ter ſe diſcrepant mores feudales Germaniæ & jus Lon-
 gobardicum, & priores ad intentionem ejus non qua-
 drant, magno conatu intendit oſtendere, jus Longo-
 bardicum eſſe præferendum juribus Germanicis. ^{p)} Cau-
 tela vero noſtra obſervata non opus habemus, ut fude-
 mus in conciliandis textibus feudalibus circa doctrinam
 de præſumptione allodialitatis, ^{q)} utrum videlicet ea præ-
 ſumptio etiam locum habeat, ſi filia litiget cum agnato,
 an ſaltem, ſi litiget cum Domino, & priore aſſertione
 ſuppoſita, quomodo conciliari inter ſe debeat, quod in
 uno textu dicatur, filiam admittendam eſſe ad juramen-
 tum, non dominum; in altero vero, admittendum eſſe
 agnatum, ut in dubio juret, non filiam. Etſi enim in
 conciliandis iſtis duobus juris feudalibus textibus, variae
 F ſint

^{l)} Ibidem §. 15.
 P. 432.

^{m)} diſſ. pecul.
 de jure con-
 ſuet. & obſerv.

ⁿ⁾ Beſoldius
 theſ. pract. voce
 Lehñ, p. 548.

^{o)} Europäi-
 ſche Staats-
 Ganſley, p. 18.
 p. 26. ſeq.

^{p)} ibid. p. 34.
 ſeq. item p. 122.
 ſeq.

^{q)} Nimirum 2.
 F. 36. c. 1. cum
 2. F. 41. princ.

r) *Dd. ad dd. duos textus Jur. Feud. Dn. Coccejus de presf. qual. feud. tit. 2. §. 8. Et de probat. feud. c. ult. §. 4. Et 5. De presumptione libertatis: quod & hæc ratio fit secundaria, nec adæquata.*
 s) *Menoehius lib. 3. presf. 91. v. 2. 3.*
 t) *arg. l. 9. C. de servit. Et aqu.*

fint interpretum opiniones, r) plurimis dubiis subjectæ, si tamen seposito jure feudali Longobardico rem ipsam ex principiis rectæ rationis & natura rerum ac ratione genuina præsumptæ allodialitatis consideres, facile deprehendes, utrobique eandem debere esse decisionem, sive filia cum agnato, sive cum domino litiget, quia videlicet utrobique est eadem ratio.

§. XXXVII. Antiqui Glossatores in rationem, cur in dubio res præsumantur allodiales, inquirentes, & non audentes sine autoritate aliorum quid asserere, communiter docent, s) feudum a glossa dici servitutum, at Dd. unanimiter statuere, in dubio rem præsumi liberam & non servientem. t) Sed & hæc ratio non primaria est, sed illustrans saltem, desumpta quippe a simili. Est enim feudum in eo conveniat cum servitute, quod sit jus in re, cujus alter dominium habet, (scilicet utile) non est tamen proprie, ut servitus, jus in re aliena, cum Dominus directus participet de dominio prædii feudalis. Adde, quod res dubia hoc modo declaretur per æque dubiam. Si enim quis inquireat serio in rationem, cur in dubio prædia sint habenda pro allodialibus, eamque ignoret; is eadem ratione inquiret in causam, cur prædia in dubio præsumantur esse libera. Ut taceam, hanc rationem, quod in dubio prædia præsumantur esse libera, feudis applicatam, momentum aliquod habere in controversiis hæredum allodialium cum domino directo, dominium directum, quod instar juris servitutis considerari potest, in hæreditate prætendente; at non video, quod hæc ratio apte afferri possit, si controversia sit inter hæredes allodiales & feudales; quia inter eos non est controversia directo, an tertius in hæreditate, de qua litigant, habeat prætensionem juris, nec ne; non magis ac si de hæreditate allodiali litigent hæredes testa-

menta-

mentarii cum hæredibus ab intestato, & quis pro hæredibus ab intestato vellet allegare præsumtionem pro iis esse, quia bona præsumantur esse libera, non servientia. Nam & tunc recte responderetur, hanc præsumtionem eo non pertinere, quia jam non fit controversia de jure servitutis, sed de dominio prædii, in quod alter servitutem præterdit. Adde quod illa ratio de præsumptione libertatis ex alio etiam capite non fit adæquata, sed præsumtio allodialitatis latius pateat, quam præsumtio libertatis. Quod si enim præsumtio libertatis & præsumtio possessionis collidantur, ita ut is, qui servitutem præterdit, sit in ejus possessione, obtinebit ille in possessorio, & libertatis præsumtionem pro se habens cogetur instituere petitorium, etsi in petitorio præsumtio illa libertatis eum liberet ab onere probandi, idque in reum transferat. Alia ratio est præsumtionis allodialitatis in controversiis de successione ultimi defuncti, ibi enim etiam si hæredes feudales, vel dominus directus sint in possessione, tamen possessio adjudicanda est hæredibus allodialibus, non ideo, quod jus Longobardicum id statuatur, ^{u)} sed quod alias in controversiis hæreditariis præsumptiones facilius auferre soleant etiam possessionem ab adversariis, quam in controversiis reliquis, quæ in actionibus inter vivos se fundant, quod tamen prolixius hic ostendere propositum non patitur. Speciminis loco sufficiat hic duobus verbis adjicere, quod in illa diversitatis ratione fundetur remedium a Justiniano inventum, quo jubentur, qui hæreditatem ab intestato possident, hæredi, testamentum scriptum nullo vitio visibili laborans producenti, possessionem etiam tradere rerum hæreditariarum, & tum causam de valore testamenti agere. ^{w)}

^{u)} l. 1. F. 26. c. 1.

^{w)} l. ult. de Edicto D. Hadriani collend. Et ibi Wissenb. ac Brunon. n. 14-15.

De rationibus
inde desumptis,
quod facta
non præsumantur, &
quid de hac
regula sit sen-
tiendum.

x) *d. disp. de
pres. feud. co-
mit. l. 2.*

y) §. 2. 4. 5. 6.

§. XXXIIX. Novissime sæpe laudatus Illust. Coccejus erudite operam dedit, ex genuinis ac rationabilibus principiis deducere causas præsumptæ allodialitatis. x) Igitur præter rationes hæctenus examinatas adducuntur etiam novæ, apud alios vix inveniendæ. Inter eas referuntur etiam modi feuda constituendi, investitura, & feudi definitio. y) Etenim constitui feuda vel pacto, vel testamento, vel præscriptione. Igitur si quis rem dicat esse feudalem, & ad unum horum titulorum provocet; necessario teneri probare illum titulum, cum omnia facti sint, & in iis fundamentum intentionis nitatur. Porro nulla feuda esse sine investitura, & per hanc plenissime constitui feuda. Cum igitur & hæc solennis investitura in facto consistat, eam omnino ab allegante probandam esse, atque hac probatione deficiente pro alodio, non pro feudo esse judicandum. Denique feudum definiri, quod sit dominium utile in re immobili, ab eo, qui dominium directum retinet, constitutum. Cum igitur ejusmodi dominium utile non a natura originem suam derivare possit, sed speciali hominum dispositioni causam suam debeat, hæc vero facti sit, omnino eam esse ab allegante probandam. Vides autem, istas tres hæctenus enumeratas rationes fundare se in præsumptione unica communi, tanquam in centro, quod ea, quæ sunt facti, non præsumantur, sed probari debeant ab eo, qui factum allegat. Quare nec rejiciendæ etiam sunt istæ rationes, sed tamen simul referendæ ad classem secundæ ordinis, cum illa regula, quod facta non præsumantur, infinitis exceptionibus sit exposita, adeoque nisi alii præsumptioni magis perspicuæ jungatur, non adeo perspicua, nec primaria. Scilicet etiam facta in his, quæ fieri solent, & a communiter accidentibus præsumuntur v. g. Notarius præsumitur ad conficiendum instrumentum esse

esse rogatus; præsentia præsumitur in actu, qui communiter præsentiam requirit; stipulatio præsumitur adhibita in fidejussione. *z)* Vides igitur fortio-
 rem præsumtionem esse pro regula, quod ea, quæ plerumque fieri solent, præsumantur, quam pro regula, quod facta non præsumantur. *a)* Addunt etiam Dd. alias limitationes, *b)* & inter illas etiam hanc, quod facti quæ sunt præsumantur, quando alioquin delictum induceretur, nisi præsumerentur; *c)* sed istam quidem limitationem ulterius urgere nolo, cum paululum obscurior sit, & multis sublimitationibus obnoxia. Ita v. g. quamvis conversatio carnalis & libidinosa sit delictum, si tamen adfint circumstantiæ libidinem antecedentes, præparantes, concomitantes, &c. etiam facta turpia præsumuntur. Ita nota est & in omnium ore assertio, quod vir, qui est solus cum sola, non præsumatur orare pater noster, etiamsi sit clericus. Quamvis enim glossa juris Canonici dixerit, præsumendum esse, quod clericus benedicere velit mulierem, quam amplectitur; non satis recte tamen eam ita sensisse jam ipse Menochius est subodoratus. *d)* Similiter si quis solus cum sola in thalamo clauso repertus est, & vir solutas haberet caligas, & mulier recusaret aperire ostium, præsumitur commissum adulterium, etsi admittat contrariam probationem, eaque præsumtio locum habet etiam, quando in domo pulchræ mulieris fuisset inventus clericus & religiosus in loco tamen abdito & secreto, & mulierem ample-
 xans. *e)* Cur igitur tam varie intuitu factorum præsumptiones variant? Vides iterum, potissimum momentum hic petendum esse a natura humana, & iis, quæ secundum illam naturam plerumque fieri solent, præsuppositis his vel illis circumstantiis. Et cum adeo natura humana eadem sit in Clerico, quæ in homine alterius

z) Menoch. l. d. præf. 14. n. 16.

a) conf. Menoch. ibid. n. 20. b) de quibus consule indicem ad Menochium, voce, factum. c) Menoch. ibid. n. ult.

d) l. 5. præf. 2. n. ult.

e) Menoch. l. 5. præf. 41. n. 11. 12. 13. 19.

rius conditionis, sanctitas vero & apatheia Stoicorum fit rara avis in terris, nigroque simillima cygno; hinc facta secundum illam cynosuram naturæ variantem pro diversitate circumstantiarum modo præsumuntur, modo non præsumuntur.

Primariam rationem præsumptæ allodialitatis querendam esse in natura domini privati- rum, & eo, quod plerumque ita fieri solet.

f) per dicta §. 17.
g) l. 114, de reg. jur.
h) c. 45, de R. J. in 6.

§. XXXIX. Quare nec opus est, ut in materia præfenti valde simus solliciti de inveniendi genuina & primaria eaque ratione; cur in dubio res præsumantur allodiales. Quemadmodum enim omnes verosimilitudines, adeoque & omnes præsumptiones petendæ sunt a natura rerum, id est, iis, quæ plerumque fieri solent, f) sic & ratio præsumptæ feudalitatis ex eodem fonte est deducenda. Agnovit eundem fontem communem JCtus Paulus: *in obscuris*, inquit, g) *inspici solet, quod verosimilius est, & quod plerumque fieri solet.* Unde & Bonifacius Papa VIII. eandem regulam dignam judicavit, ut eam tantum non de verbo ad verbum ex isto Pauli loco describeret, & regulis juris Pontificii infereret. h) Quod si vero originem domini rerum privatarum adspicias, id sane constat, primum & originarium modum, quo recessum est a communione primæva, antequam Republicæ introducerentur, esse occupationem. Cum igitur per occupationem res ita singulis propria facta intelligeretur, ut nemo alius quicquam omnino juris in eam arrogare amplius posset, dum occupatione ita res in dominium occupantis transfisset, ut alterius facultas plane inde exclusæ esset, inde sua sponte sequitur, quod etsi posterioribus temporibus gentes quædam a communi illa domini natura quodammodo recesserint, & specialioribus circa quasdam res juribus usi fuerint, quibus & feudæ originem suam debent, naturali tamen rationi convenientius fit, ut primævo illi juri, quo res (antequam adhuc allodii vox esset cognita) pleno allodii jure quæ-
fita

sita sunt, tam diu insistatur, donec bona ab hac primæva origine sua defecisse probetur, ac de eo rite appareat. Unde & Illustri Coccejus hanc rationem præsumptæ allodialitatis primo loco posuit. *i)* Ergo omnia bona privatorum ab initio fuere allodialia. Superinducta feudalitate pleraque tamen bona in statu primævo manserunt, & adhuc hodiernum allodia longe frequentius quam feuda a privatis possidentur, adeoque in dubio bona allodialia non feudalita existimanda erunt. *k)*

i) d. tit. 2. §. 2.

*k) Dn. Coccejus
ibid. §. 7.*

§. XL. Ab isto fonte tanquam rivuli deducenda jam sunt etiam rationes reliquæ hactenus recensitæ. Nam & a natura domini privatorum, & eo, quod plerumque fieri solet, fuit, quod res in dubio præsumatur esse libera, nec alteri in ea jus servitutis esse constitutum; fuit inde, quod neque pacto, neque testamento, neque præscriptione præsumatur prædium esse in feudum datum; quod non præsumatur investitura aut restrictio vel participatio domini, vel dominium utile, quatenus id dominio directo opponitur. Denique ex hoc fonte compilerator juris Feudalis Longobardici dixit, pro filia adversus dominum pariter & agnatos esse pronuncian-
dum.

Ex ea tanquam ex fonte facile deduci reliquas,

§. XLI. Cum vero privati, qui prædia (de quorum præsumpta allodialitate potissimum loquimur) possident, sint vel rustici vel cives urbici vel nobiles; videndum jam ex dictis & inspecta videlicet natura prædiorum intuitu triplicis hujus possessorum ordinis, an præsumtio allodialitatis ubique obtineat? Ubi, quod initio rusticos atinet, eorum bona omnino non sunt feudalita, sed allodialia *) in lato significatu, est de iis investiantur, ac abusive feuda plebeja vocentur, sunt enim revera prædia emphyteutica vel censualia vel his affinia, l) adeoque ne quidem feuda impropria, cum præstatio ser-

Bona non solum rusticorum præsumi allodialia: ubi obiter de rustico feudum dante.

*) Menoch. l. 3. præf. 91. n. 6.

l) Schilter ad Jus Feud. Alem. p. 58. Alteserra orig. seu. c. 10.

VITIO-

vitorum militarium in rusticos manente statu rusticali
 non cadat. Unde dicitur in jure Feudali Saxonico:
 Alle die nicht von Ritters Art von Vater und Mutter gebohr-
 ten sind, sollen Lehn-Recht darben, *m)* quod ad mores com-
 munes Germaniæ pertinet, nec ad Saxones solos est re-
 stringendum, unde pariter in jure Feudali Allemannico
 repetitur: Pfaffen und Bauern sollen Lehn-Rechts darben. *n)*
 Item autor vetus de beneficiis: Clerici & mulieres, rustici &
 mercatores, & omnes, qui non sunt ex homine militari, ex parte
 patris, eorum & avi, jura carent beneficii. *o)* Et quamvis
 ab illo more antiquo postea recessum fuerit, cujus ori-
 ginem non ineleganter deducit Alteserra a Cruciatibus, *m)*
 puto tamen, id non de rusticis esse intelligendum, sed de
 plebejis civici ordinis. Unde quicquid Dd. etiam di-
 cant, quod rustici hodie ad feuda acquirenda admittan-
 tur, ego tamen tam diu dubito, donec afferatur exem-
 plum, imprimis, dum communiter ipsi dissentientes eam as-
 sertionem restringant ad feuda plebeja, quæ jam ostendimus
 plane non esse feuda, ne quidem impropria. Nam
 feuda impropria dicuntur non abusive sic dicta, sed irregu-
 laria, quæ tamen communem feudorum essentiam reti-
 nent, et si in naturalibus a communi feudorum natura
 recedant. Adhuc vero jucundior est assertio Dd. com-
 munitatis, quasi rustici non solum feuda acquirere, sed &
 dare possint, utpote quæ, si de feudis genuinis loquaris, re-
 pugnat & juri Feudali Longobardico, *n)* & juri vetusto
 Germanico modo adducto, & praxi quotidianæ; si vero
 eam intelligas de feudis rusticis, rursus in meram logo-
 machiam aut potius in modum loquendi plane abusivum
 & inconvenientem resolvitur.

m) 1. F. 1. & 2.
 F. 10. N. O. 1.
 F. 7. ad quem
 textum resp.
 Schilter d. p. 58.

Sed & hodie
 bona civium

§. XLII. Cives urbicos quod attinet, neminem
 equidem vidi, qui horum intuitu de veritate præsumpti-
 onis

onis nostræ dubitaverit, sed sunt tamen multe rationes dubitandi, annon potius, si mores Germaniæ respicias, prædia civium urbicorum, & præcipue ædes, die Wohn-Häuser, præsumi debeant esse feudalia. Sane si pleræque urbes Germaniæ consideres, deprehendes, adhuc hodie receptum esse, ut ædificiorum venditorum dominium non transeat, nisi judicialiter dominium fuerit translatum, & venditor dominium suum judicialiter resignaverit, quæ resignatio olim communiter appellabatur & adhuc hodie in multis urbibus appellatur resignatio feudi, die Lehns-Aussassung. Tum Judex illius loci nomine Imperatoris vel Ducis emptorem de re vendita investiebat, & adhuc hodie passim investit præstito ab emptore juramento fidelitatis. Imo cives ita de ædificiis suis investiti tenentur etiam Domino ad servitia militaria, non quidem equestria, ut nobiles, aut ut dominum sequi teneantur extra territorium, quorsum ille eos duxerit, sed saltem ut tanquam pedites defendant urbem adversus incurfiones & obsidiones hostium. Et jure vetustissimo feudali vocantur etiam hæc bona beneficia urbana, o) aut stylo vetusto Germanico *Burg & Lehen* i. e. *Bürger-Lehn*, quæ feuda burgenfia tamen plerique interpretes confuderunt cum feudis castrensibus juris Longobardici, cujus rei occasionem monstravit Dn. Præses alibi. p) Etsi enim apud Germanos olim rustici tanquam servi non admitterentur ad militiam, etsi cives urbici primitus a libertis sumerentur, q) neque hi ad officia consueta ingenuorum militaria admitterentur, postulabat tamen scopus exstructarum urbium adversus incurfionem vicinorum, ut hi liberti seu cives urbici urbem intra muros defenderent adversus hostes, atque eum in finem ipsis spatia quædam assignarentur, in quibus extruerent ædes, cum potestate, ut in iis pro more

urbicorum, quamvis horum prædia & potissimum ædes videantur olim fuisse feudalia.

o) *Vetus autor de benefic. peculiar. tit. de urbano benef. p. 163. seq.*
 p) *diff. de usu libri veteris de beneficiis §. penult.*
 q) *Dn. Præses diff. de jure dandi civit.*

recepto civium reliquorum se sustentarent, (dasi sie darin-
 nen Bürgerliche Nahrung treiben) easque pro lubitu ven-
 derent, ita tamen, ut Dominus emtorem de novo investi-
 ret. Debebat tamen venditio fieri non rustico seu servo
 glebæ adscripto, sed alii liberto (nam ingenui seu nobiles
 illis temporibus sponte non emebant ædificia in urbi-
 bus.) Unde adhuc hodie in quibusdam locis, ut
 hic, tale quid receptum est, ut in translatione domi-
 nii judiciali novus emtor, dum investitur a magistratu,
 tangat pileum, cum pileus antiquis etiam Romanorum
 moribus signum libertatis fuerit. Ac videntur etiam il-
 la feuda burgensia antiquis temporibus in eo discrepasse
 a bonis allodialibus, quod hæc saltem deficientibus ma-
 sculis ad fœminas transfirent, r) feuda burgensia non
 transfirent; adeoque secundum hætenus memoratas cir-
 cumstantias feuda burgensia differebant a feudis rusti-
 cis, quod feuda rustica secundum modo notata para-
 grapho præcedente fuerint feuda plane abusive dicta,
 feuda burgensia vero plus participaverint de natura feu-
 dorum, & sic saltem ad classem feudorum improprio-
 rum referri debuerint. Et cum feuda burgensia pari-
 ter ac rustica opposita fuerint feudis nobilibus, & ple-
 bejorum feudorum communi nomine insignita fuerint,
 simul patet, quod dictum fuerit in præcedentibus, feuda
 plebeja esse feuda abusive dicta, id præcipue intelligen-
 dum esse de rusticis. Ex dictis simul sequitur, quod, si
 feuda burgensia pristinam naturam retinissent, tum se-
 cundum regulam generalem de præsumtionibus dicen-
 dum foret, hodiernum ædificia urbana in dubio præsu-
 menda esse bona feudalia, non allodialia. Postquam
 autem jure Justiniano, ex Academiis in fora urbana in-
 troducito, successio in bonis allodialibus burgensium ita
 fuit alterata, ut masculorum & fœminarum æqualis &
 simul

r) Vide supra
 §. 31.

simultanea successio introduceretur, ac civibus, qui ipsi militare pro conservanda ac defendenda urbe nollent, permitteretur, ut alium militem substituere possent, ac ita feminæ etiam ad successionem ædium in urbe inciperent admitti, si talem militem substituèrent, tota facies ædium in urbe pederentim mutata fuit, ut ex feudalitate pariter in allodialitatem, (quæ conditio antea videbatur affecisse bona burgenfium mobilia) transfirent, relicta saltem umbra pristinæ feudalitatis in investitura ædium. s)

§. XLIII. Bona nobilium Germanorum quod attinet, nullum est dubium, quin ea pro allodialibus sint habenda, si antiquum Germaniæ statum consideres & quam solliciti semper fuerint homines ingenui (qui hodie nobiles dicuntur) ut libertatem suam (sub cuius statu, regio contra distincto, bona feudalia vix concipere licet) etiam sub regibus utcunque conservarent. At cum tamen supra §i) dixerimus naturas rerum subinde variare, & secundum earum variationem variare etiam præsumptiones, inde miror, Doctores de hodierno statu bonorum nobilium Germaniæ nullum, quod sciam, hætenus infecisse dubium, cum tamen videatur subesse ratio dubitandi non contemnenda, quæ suadere omnino videtur, hodie in Germania (& forte etiam alibi ob rationis identitatem) bona nobilium potius debere præsumi esse feudalia, quam allodialia. Etenim si non omnia, certe pleraque r) jam ante aliquot secula a Dominis allodialibus variis ex rationibus partim Ducibus & aliis Principibus, partim Episcopis oblata, & ab his ut feuda rursus recepta sunt. Diximus autem sæpius, quod fons primarius præsumtionum sit id quod plerumque fieri solet. Quod vero ista allodiorum in feuda oblatio istis seculis tam frequenter facta fuerit, causæ

G 2

s) Du. Præf. d. §. penult. Contra prædia nobilium olim fuere allodialia, hodie præsumenda sunt esse feudalia.

§i) Supra §. 18.

r) Vid. Fritsch. de feudo solari §. 11. (in operibus ab Eyben f. 654.)

fuere

fuere varia, superstitiosus cultus Cleri, tempora turbulenta, metus potentum, horum protectio quaesita contra vim aliorum, studium conservandi dominium dependens & utile, si dominium plenum conservari non posset &c. *u)* Ergo quid respondebimus. Sane objectioni huic saltem occinere velle, generalem praesumptionem in dubio esse pro allodiis, aperte legulejissimum saperet. Dicere velle, feuda illa oblata ratione successionis (de qua hic potissimum sumus solliciti) mansisse allodia, (cum feuda in dubio praesumenda sint esse mere hereditaria, aut certe haec praesumptio in feudis oblati locum habere debeat, cum feuda oblata plerumque cum hoc pacto adjecto a dominis allodialibus fuerint oblata Principibus secularibus vel Ecclesiasticis,) etiam dubium non tolleret, quia jam supra *w)* docuimus illam assertionem de praesumptione feudorum hereditariorum omni fundamento destitui. Quod autem feuda oblata in specie attinet, etsi quidam in his praesumptionem haeredum feminini sexus specialiter admittant, *x)* tamen & hanc sententiam falsam esse exinde patet, quod feuda etiam impropria saltem in iis recedant a communi natura feudorum, in quibus per gesta & pacta expresse id factum est, in reliquis retineant naturam feudorum priorum. *y)* Nec constat, an olim feuda pleraque cum istis pactis adjectis fuerint oblata, *z)* & si vel maxime constaret, non tamen inde posset inferri, etiam feuda oblata, quibus talia pacta non sunt adjecta, debere admittere feminas ad successionem. Quid quod, etiam si istam doctrinam de pluralitate feudorum oblatores seponas, aut de ea tanquam dubia iudicium suspendas, credo tamen, experientiam in singulis territoriis Germaniae esse testem omni exceptione majorem, hodie pleraque bona nobilium (undecumque etiam haec mutatio

orta

u) *Id. latius Hert. de feudis oblat. part. 1. & part. 2. §. 6. 16. &c. Dn. Praef. de feud. oblati c. 1. §. 20.*

w) *Supra §. 33.*

x) *Citati a Dn. Praef. de feud. obl. c. 2. §. 15.*

y) *Dn. Praef. d. l. Hertius d. tr. part. 2. §. 37. & 40.*

z) *Hertius d. §. 37. & 40.*

orta fuerit,) esse feudalia paucissima allodialia. Ergo, si præsumtio semper sumenda est ab eo, quod plerumque fieri solet, hodie bona nobilium præsumenda erunt feudalia, non allodialia. Quid ergo dicemus tandem? Fremant omnes licet, & me novatorem appellent, aut absurditatis incusent sententiam meam, tanquam quæ hæcenus homini, qui vel tantillum intellectus habuerit, non venerit in mentem, sed repugnet non saltem communi doctrinæ, sed etiam universali, cum neminem pro mea sententia allegare possim, necessitas tamen principiorum rectæ rationis hæcenus positorum me cogit, ut tandiu asseram, hodie prædia nobilium in dubio præsumi debere esse feudalia, adeoque possessionem in dubio adjudicandam esse agnatis masculis & domino directo, non filiabus, nisi in continenti probari possit, filias jam ante successisse, aut allodialitas alias sit notoria, donec universus Doctorem chorus me doceat rationes genuinas, non in autoritate sola docentium fundatas, quomodo dubio proposito respondere debeam. Hoc vero ita supposito, illud obiter hac occasione notare licebit, mores nobilium Germaniæ uti variis ex causis sæpius sunt oppositi moribus civium urbicorum, ita & in prædiis eandem oppositionem observare licere. Prædia civium urbicorum primitus erant feudalia, hodie vero sunt allodialia, ut paulo ante observavimus: prædia nobilium olim erant allodialia, hodie vero sunt feudalia.

§. XLIV. Quodsi simplici hæc ac palpabili methodo usi fuissent Doctores in explicanda præsumptione allodialitatis, non proposuissent male coherentia, contradictoria, aut absurda, non fuissent jure notati ab aliis sagacioribus. Jam cum pro more recepto collegerint ex dissentientibus interpretibus & hujus regulæ ampliatio- nes & limitationes, non potuerunt multa proferre, quæ
 G 3

Cautelæ generales circa inceptas Menochii extensiones & limitationes præsumptæ allodialitatis, & in specie de sana

præsumta do-
natione Prin-
cipum.

a) *de præsumt.
feudal. Comit.
tit. 2. §. 9.*

b) *d. l. 3. præf.
91. n. 5.*

c) *e. g. Carpzo-
biius citatus Dn.
Coccej. d. l. §. 7.*

d) *l. 3. ff. de be-
nef. princ.*

De præsumta
allodialitate

sana essent, ac rectæ rationi & doctrinæ juris conformia. De Menochii exceptionibus viginti duabus, ubi præsumenda sit feudalitas, jam notavit Illustris Coccejus *a)* paucos casus exceptos esse tales, ut illis stari aut confidipotest, nullos vero, qui ad præsentem quæstionem pertineant, cum non referat res, quæ jure feudales esse præsumantur, sed recenseat saltem varios actus aut modos, quibus vel probetur eas in feudum concessas esse, vel unde conjectura saltem quædam & ad præsumtionem aut probationem veram non sufficiens sumi possit. Sic etiam multa notanda essent circa ejus extensiones, si propositum foret istud Augiæ stabulum ab omnibus fordis purgare. Ita statim ab initio eo etiam refert, quamvis a principe quis bonum aliquod acceperit, tamen in dubio præsumi allo-
diale, *b)* quia videlicet Princeps in dubio præsumatur potius libere donare, quam sub conditione fidelitatis dare, quam doctrinam uti ipse ex aliis exscripsit, ita etiam ipsum alii postea secuti sunt. *c)* Sed mallet audire, cur Princeps in dubio præsumendus sit potius plene donare voluisse rem, quam sub onere feudali in alium transferre. Sane hominum communis natura ea est, ut in dubio magis rem cum onere in alium transferre, quam donare præsumantur, & nulla justa ratio suadet, cur principes in dubio ab hac communi hominum natura censeantur esse exempti. Quodsi urgere velis communem regulam, beneficia principum esse plenissime interpretanda, *d)* jam alibi peculiari dissertatione de sensu illius regulæ ostendit Dn. Præses, ejusdem plane alium debere esse sensum, quom ut exinde illa irrationabilis præsumtio donationis derivari queat. Sed transeant ista cum cæteris erroribus Menochii.

§. XLV. Saltem paucis adhuc de duabus præsumtionibus falsis allodialitatis a Menochio ibidem adductis, quæ-

quædam annotemus, dum statim subjungit, etiam castrum cum jurisdictione, etiam Comitatum & Marchionatum in dubio præsumi alledialem. *e)* Atque in his nobis vel ideo licebit esse brevioribus, quia utrumque hunc errorem jam plena manu solide refutavit Illustris Coccejus. *f)* Postulat tamen etiam multitudo ac autoritas itemque pertinacia errantium, ne istam quæstionem saltem superficialiter tractemus sed ut falsitatem hujus asserti quasi manibus palpandam exhibeamus. Res eo redit. Regula de præsumptione alledialitatis valet in bonis privatorum. Territoria publica & in specie Imperii Germanici huc plane non pertinent. Hæc enim nec alledialia dici possunt, nec feudalia, quatenus ab Imperatore possidentur, partim quia Imperium plane non transmittitur ad hæredes, partim quia imperium Germanicum una cum territoriis eo pertinentibus Imperator immediate acquirit per electionem, neque hodie quod sciam, Pontifex antiquam, sed inficetam prætensionem, quasi Imperium Germanicum sit beneficium Papale, urget, aut, si urgeret, veritati tamen non posset præjudicare. Quodsi hæc territoria per partes ab Imperatoribus aliis concessa fuerint, etiamsi solum dominium harum partium spectes, præsumuntur tamen potius esse feudalia, quam alledialia, quia pleraque bona, quæ ab initio Monarchiæ Francicæ & Germanicæ concesserunt Imperatores, & adhuc hodiernum concedunt, sub lege fidelitatis & cum investitura concessa sunt, & conceduntur, facienda est autem præsumtio secundum id, quod communiter fit. Nec multum differt natura aliorum regnorum a natura Imperii Germanici. Imperium enim & dominium in multis differunt; qualitas alledialis & feudalis sunt affectiones domini, non imperii. Nullum enim imperium sua natura est alienabile, ne absolutum quidem seu despoticum,

ut

castrorum
cum jurisdic-
tione, item
Comitatum
&c. i. Territo-
ria Imperii ad
hanc præsum-
tionem non
pertinere.
e) d. præf. gr.
n. 7. §. 9.
f) d. differt. tit.
3. §. 4.

g) in notis ad
 Huberum de
 jure Civit. l. 1.
 §. 3. c. 2. §. 10.
 lit. b. pag. 69.
 seq.

b) §. 32.

ut latius alibi probavit Dn. Præses, g) at allodiorum natura in alienabilitate consistit. Successio in regnis non provenit ex natura imperii, uti in allodiis ex natura domini, sed ex conventionem eligentium. Summus imperans in quovis imperio regulariter regnum non tenet ab alio sub obligatione fidelitatis, at ex necessitate quandoque contigit, ut qui hæcenus independentem imperium exercuerat, jam a victore, vel ab eo, quem alias timet victorem futurum, vel ab eo, qui protectionem adversus hostem sub alia conditione non vult promittere, quam ut imperium vel regnum suum a se sub lege fidelitatis recognoscat, onus feudalitatis imponat regno suo. Quod pactum etsi per se non involvat dependentiam imperii talem, ut directo desinat esse summum, sed in se vasallus & subditus multum differant, tamen ex natura reverentia & obsequii, quæ sunt qualitates inseparabiles fidelitatis, constat, quod facillime inde transitus fieri possit ad obedientiam & subjectionem, quod tamen hujus loci non est, ut prolixius discutitur. Inventis ergo regnis feudalibus, non repugnat quidem genio linguæ vel modo loquendi, ut reliqua regna, quæ non sunt feudalialia, appellentur allodialia ad imitationem eorum, quæ supra dicta sunt de significato laxiori allodiorum, sed ex hæcenus dictis tamen simul constat, quod hoc prædicatum tum pertineret ad significatum abusivum & improprium, cum allodia proprie sint dominia. Quodsi vero Rex particulam regni vel territorii alicui ex subditis in præmium meritorum singularium concesserit, in dubio præsumendum erit, & hanc concessionem magis sub onere aliquo a feudalitate non multum differente, vel etiam plane feudali id fecisse, quam per modum simplicis donationis, quia moribus communibus gentium bona regni patrimonialia vel domanialia, vel quocunque modo

do ea voces, regulariter sunt inalienabilia, nisi in casu summae necessitatis, qui tamen non adest, si subditis bene meritis præmia danda sint, talia enim præmia fluunt ex debito gratitudinis, quod casum necessitatis excludit, & præsupponit circumstantias tales, ubi is, a quo præmium expectatur, non ipse indigeat re, quam loco præmii exspectabam.

§. XLVI. Eadem, quæ territoriorum regni, imo major est ratio regaliorum, quod & hæc non possint esse allodialia, sed saltem suo modo feudalia. Regalia sunt particula Majestatis seu summi imperii. Ergo quæ de ipso imperio summo modo diximus, hic sunt repetenda. Posito etiam, imperium ipsam summum posse plene alienari, & actu etiam alienari in alium populum vel principem, v. g. victorem, tum hic princeps imperium & territorium cum imperio alienatum eodem jure possideret, quo hæctenus possedit suum regnum, i. e. nec feudali, nec proprie, sed saltem abusive allodiali. Quodsi ipse alienans a victore regalia cum territorio recipiat, hic utique incipiet possidere ea per modum feudi. Porro, si princeps de regalibus subdito concedendis prudenter cogitat, ea concessio non potest locum habere per modum alienationis, cum subditus non sit capax majestatis qua subditus, & cum jura majestatis non possint separari ab ipsa majestate, quæ nihil aliud est, quam complexus talium jurium. Ergo rex alienans regalia eaque transferens in subditum, (supposito etiam, quod potestatem alienandi habeat,) desineret esse rex, & subditus desineret esse subditus. Neque distinguo inter jura majestatis aut regalia omnia & quædam, quasi nempe ista inconvenientia oriatur saltem ex alienatione omnium

2. Multo minus regalia quæcumque; etiam quæ vulgo vocantur minora.

H

regalia

regaliorum. Cum enim jura summæ potestatis omnia sic inter se connexa sint, ut instar rotularum in horologio se invicem mutuo adjuvent, & uno etiam deficiente impediunt motum totius machinæ vel reipublicæ, inde sua sponte sequitur, quod si diversa regalia a diversis ut summa possideantur, dissentientibus inter se possessoribus, & singulis quidem suo jure, tollatur anima reipublicæ, quæ in unione voluntatum consistit, & sic necessario bellum oriatur, adeoque subditus, ut talis, nec unum regale, quodcumque etiam sit, acquirere possit salva manente republica. Scio quidem, communem Doctorum sententiam in diversa plane abire, distinguendum videlicet inter regalia majora & minora, atque priora quidem salva manente republica in neminem alienari posse statuentium, aliud tamen sentiendum esse de regalibus minoribus, quæ potissimum in compilatione juris Feudalis sub rubrica, quænam sint regalia, *i*) contineantur, utpote quæ tota irrevocabiliter & independenter possint in alium transferri. *k*) Sed scio etiam, communem illam doctorum sententiam esse communem errorem, ex ignorantia doctrinæ politicæ a Glossatoribus juris Longobardici ortum ac ad nostra tempora propagatum, quod latius ostensum fuit alibi a Dn. Præside. *l*) Concludimus inde, impossibile esse, ut regalia a subditis vel quibuscumque etiam civibus ejusdem reipublicæ possint possideri, ut bona allodialia.

i) 2. F. 56.

k) Vide nobissime Huberum de jure C. v. L. 1. f. 3. c. 8.

l) In votis ad Huberi dissertationem Sect. 3. cap. 6. 7. 8.

3. Regaliorum administrationem non concedi debere cum pote-

§. XLVII. Porro cum jura majestatis varia sint, ac indefinita, eaque omnia ab uno principe non possint exerceri sine adjumento concivium vel subditorum, inde patet, exercitium regaliorum non solum posse concedi subditis, sed & concessionem hanc subditorum esse frequen-

quentem ac summe necessariam, in eo vero differre ab alienatione modo memorata, quod radicaliter jura majestatis seu regalia talia maneant apud reges & principes, & exercitium eorum sit penes subditos dependenter, tanquam apud mandatarios, ita ut illi rationes teneantur reddere regibus de administratione rei hujus alienæ, & pro lubitu, vel certe ex causa justa hæc administratio ipsis iterum possit adimi a regibus. Et cum non omnes sint æque idonei ad regalia quæcunque exercenda, sed hic singularis aptitudo & industria respici debeat, iterum evidens est, quod omnibus regulis prudentiæ politicæ sit adversum, si Rex regaliorum administratores seu magistratus constituere velit cum potestate transfere hunc magistratum ad hæredes, etiamsi tantum masculos, multo magis autem repugnaret, si administratio regaliorum seu officia magistratuum etiam transirent ad hæredes sexus sequioris. Eadem est ratio eorum regaliorum, quæ minora vocant, & quorum pleraque consistunt in acquisitionibus ad sustentationem reipublicæ & majestatis necessariis vel utilibus, quæ a multis etiam vocantur regalia vel jura fisci; nam & horum indicio, distributio, executio industriam officialem postulat, quæ non æqualiter ad quoscunque hæredes transit, multo minus ad fœminas, idque jure communi plerarumque gentium, secundum quod fœminæ non sunt aptæ ad officia virilia.

§. XLVIII. Neque aliud dicendum est in specie de regali jurisdictionis cujuscunque, five criminalis, five civilis, five altæ, five bassæ, five quocunque etiam alio modo vocetur. Cum enim regale jurisdictionis intendat justitiæ administrationem inter cives, & sine hoc re-

state transmittendi ad hæredes, omnium minime ad fœminas.

4. Eandem esse doctrinam circa regale jurisdictionis in specie.

gali nulla respublica existere vel concipi possit, omnino, si distinctio regaliorum in majora & minora fundamentum aliquod haberet, non ad minora referri deberet regale jurisdictionis, sed ad majora, adeoque ex hypothese etiam dissentientium sine diminutione evidenti summæ potestatis, neque in extraneum, neque in civem subditum alienari, aut jure allodiali transferri posset. Quod administrationem hujus regalis concernit, nulla gens eo more fuit prædita (etiam, quod recorder, quæ fœminas ad successionem regnorum admisit,) ut ad judicum functiones admiserit fœminas, cum justitiæ administratio præ reliquis requirat multas animi dotes peculiare, & intuitu intellectus & voluntatis, quæ in sexu fœmineo raro conjunctæ sunt, ut alias plures rationes jam taceam. Quare, cum neque hæredes masculi regulariter requisita prudentum judicum possideant, hinc iterum sequitur, etiam imprudens & arti regnandi adversum esse, si quis regale jurisdictionis magistratui alicui conferre velit cum potestate transferendi id ad hæredes sive masculos sive fœminas.

Summa capita
historiæ feudorum regali-
um.

m) Vid. Dn.
Præf. de juris-
dict. & magistr.
dissent. sec.
mores German.
item de orig.
feudal. maxi-
me p. 80. seq.
lit. i. k.

§. XLIX. Jam, quod reges Franciæ & Germaniæ attinet, ex historiis constat, illos jam sub linea Merovingica Duces & Comites constituisse, prioribus provincias, posterioribus provinciarum districtus vel urbes assignasse, utrisque contulisse officia militaria & jurisdictionalia, judices vero vicarios fuisse adjunctos comitibus, hisque singulis exercitia horum regaliorum in feudum data fuisse, duratura vel quousque regi liberit, vel ad dies vitæ saltem. m) Postea sub finem lineæ Merovingicæ incipiebant hæc feuda transire ad hæredes, maximo cum damno & exitio lineæ Merovingicæ. Carolingicam

cam stirpem in Germania quod attinet, idem error sub eadem commissus, & extincta eadem magis magisque confirmatus fuit, quod Ducatum & Comitatum feuda ad hæredes, quamvis feudales i. e. masculos transire permiserint, & ad hæc nostra tempora continuaverint. Et si enim hic error politicus non plane exitialis fuerit Regibus Germaniæ, introduxit tamen superioritatem territorialem intuitu Statuum, & sic maximam irregularitatem in Germaniæ rempublicam introduxit. Jam autem ab antiquo tam duces quam comites pluribus regalibus investiebantur, ita tamen, ut bellica præcipue curæ essent Ducibus; Comites a regalibus bellicis non plane excluderentur quidem, sed tamen eorum officia maxime essent pacifica ad administrationem justitiæ & jurisdictionem pertinentia, potissimum criminalem, non exclusa tamen civili. *n)* Neque tamen olim urbes & prædia ingenuorum simul Ducibus & Comitibus in feudum dabantur, imo ipsi Duces & Comites si quæ prædia in illa provincia & districtu jure allodiali tenerent, ea transibant ad hæredes, sed, ut supra notavimus, masculos saltem si adessent, his deficientibus ad fœminas; ipse Comitatus vero & Ducatus Imperatori hoc ultimo casu aperiebatur.

*n) Dn. Præses
de juridict.
differentia
&c.*

§. L. Caterum uti apud Romanos & alias gentes, ita & apud Germanos regale jurisdictionis exercebatur in liberos homines, sive ingenuos seu nobiles, sive libertos seu plebejos i. e. cives urbicos. Rustici, tanquam servi & homines proprii, erant, ut apud Romanos olim, in potestate Dominorum, quæ in se continebat etiam potestatem coercendi & puniendi eos, ac controversias ipsorum inter se ex æquo & bono defini-

*Et feudorum
nobilitum, stri-
ctæ dictorum
cum jurisdic-
tione,*

endi, non tamen magis olim apud Germanos quam apud Romanos jurisdictionis nomine veniebat. Postquam autem Pontifex persuaserat Laicis, Republicas Christianas esse unam Rempubicam sub communi capite spirituali, & adeo ad bella civilia pertinere bella inter reges Christianos, captos autem in bellis civilibus, etiam ex principiis juris Romani, non haberi pro servis, ac postea Jcti, nescio quo fato impulsus, errorem communem ad posteros propagarent, quasi servitus in Europa Christiana sit sublata, facta fuit ex potestate dominorum in servos vel homines proprios nova species jurisdictionis hactenus incognita, quæ patrimonialis dicta fuit. o) Atque adeo ab illis temporibus quilibet nobiles, qui feuda possiderent, ne ipsis pristina potestas in rusticos adimeretur, nec tamen jurisdictionem sine consensu Imperatoris exercerent, una cum prædiis in posterum etiam de jurisdictione in rusticos suos investiti sunt; quæ concessio successu temporis variis ex causis aucta fuit, ut etiam extenderetur ad liberos homines, in prædiis nobilium delicta committentes, quæ facta antea pertinebant ad jurisdictionem comitum &c.

o) *Dn. Præses de usu præd. dist. hom. in lib. 8. ser. c. 2. Et ad ff. 1. de jurisd. p. 46.*

Qua occasione jurisdictionis patrimonialis feminæ capaces sint factæ.

§. LI. Reliqui vero nobiles, qui prædia allodialia haberent, vel secundum statum turbulentum, qui per aliquot secula in Germania duravit, vel ex aliis causis, potestate pristina in rusticos etiam sine investitura sub titulo jurisdictionis uti continuarunt, eamque hoc modo ad successores quosvis, etiam feminini sexus transmiserunt, atque huic irregularitati forte inter alias rationes exinde non contradictum fuit, quod feminæ nobiles etiam in feudis hæreditariis non crederentur esse debe-

debere deterioris conditionis, quam fœminæ in feudis burgensibus: *p)* in primis cum etiam successu temporis *p)* *Vid. supra §. 42.* nobiles non ubique tenerentur servitia militaria in persona præstare, sed orta militia mercenaria equitem alium (ut cives urbici peditem) possent substituere, quod etiam a fœminis fieri poterat. Adde, quod introducto postea in tenebris papalibus jure peregrino, Justiniano pariter & Canonico, in fora Germaniæ, una cum processu novo antea incognito, potissimum criminali, *q)* *q) Dn. Præs. de orig. process. inquisit. & de occasione Const. Crim. Carolin.* nobiles ipsi jura & processum non intelligerent, sed iudicibus ex Academicis adscitis opus haberent, qui eorum loco jurisdictionem exercerent. Cum vero hi iudices subsidiales etiam a fœminis adhiberi possent, irregularitas ista inde novo argumento defendi cœpit. Pertinet huc, quod Innocentius III. Papa jam Sec. XIII. scripserit, quod juxta consuetudinem approbatam in partibus Gallicanis fœminæ præcellentes in subditos suos ordinariam jurisdictionem habere noscantur. *r)* *r) c. 4. de arbitris.* Extensa insuper in Germania fuit hæc irregularitas ad quosdam Comitatus, ea occasione forte, quod Comites in statu turbulento sæpe etiam prædia sua allodialia offerrent æque ut nobiles, imperatoribus, *s)* cum conditione tamen, ut *e)* *Vid. autores supra §. 43. lit. u. citatos.* fœminæ etiam in illis tanquam in feudis hæreditariis succederent, aliquando etiam ad successionem in ipso comitatu admitterentur.

§. LII. Cum autem prædia nobilium illis temporibus inceperint pleraque esse feudalia, & paucissima manserint allodialia, *t)* ea quæ hæctenus de jurisdictione diximus simul evincunt, prædia etiam nobilium quibus annexa est jurisdicção, præsumi debere esse feudalia. Et ea præsumtio adhuc magis locum habere debet

Conclusio, quod feuda nobilium, item Comitatus & Ducatus præsumenda sint feudalia, non allodialia
t) per dicta §. 42.

in Comitatus, cum regali jurisdictionis etiam alia regalia annexa habentibus, cum exempla non adeo multa possint adduci, quod Comitatus ut feuda hæreditaria vel fæminea fuerint collati, & regalia nunquam jure allodialitatis a Comitibus tanquam subditis possideri vel acquiri potuerint. De Ducatibus & Principatibus adhuc minus est dubium. Unde & Reinkingius, strenuus alias erroris communis de præsumta allodialitate Ducatum & Comitatum defensor & propagator, verum fateri & sibi ipsi contradicere fuit coactus, dum diserte dicit. u) *Nullum autem existimo esse Ducatum, & perpaucos Comitatus, qui allodiali jure censentur, & cujus non ad minimum regalia ab Imperatore & Imperio recognoscantur.*

u) *de Regim. S. E. E. l. 1. c. 4. c. 19. n. 95.*
Causa erroris
communis
homonymia
Ducatus &
Comitatus.

§. LIII. His ita hæctenus ad oculum offensis, jam non difficile erit inquirere, quænam causa fuerit, cur Doctores in gravem illum & puerilem errorem inciderint. Etsi enim primaria ratio jam aliquoties fuerit adducta, studium videlicet exscribendi alios absque judicio, & ignorantia communis doctrinæ civilis, videtur tamen etiam peculiariter originem dedisse illi asserto erroneo homonymia Ducatus & Comitatus. Nimirum sumitur Ducatus & Comitatus vel in sensu Geographico, vel in sensu juris Feudalis & publici, (si termini metaphysici magis ad gustum sunt, potest forte dicere, vel materialiter, vel formaliter.) Priori modo denotat urbes, vicos, pagos, flumina, montes in certa provincia vel districtu, in quæ Dux vel Comes regalia exercet, posteriori modo regalia ipsa in illa loca provinciæ & districtus, de quibus Dux & Comes est ab imperatore investitus. Et in hoc significato intel.

telligendus est compilator Juris Feudalis, dum dicit: Dux vocatur qui de Ducatu est investitus, Comes, qui de Comitatu; w) Hoc si attendissent Dd. non movissent compilatori Juris Feudalis inanem controversiam, quasi falsum sit, Ducem & Comitem appellari a Ducatu & Comitatu, cum potius ducatus vel comitatus sic appelleretur a Duce vel Comite, aut non sudassent alii in refutanda, multis rationibus anxie conquistis, illa opinio. x) Nam brevissime sic dicendum, Ducatus & Comitatus in sensu geographico appellantur a Ducibus & Comitibus, at in sensu juris publici Duces & Comites appellantur a dignitate regali, vel regalibus cum dignitate sub nomine Ducatus vel Comitatus ipsis per investituram collatis. Nam prædia privatorum in urbibus, vicis vel pagis, nisi in literis investitura aliud specialiter expressum fuerit, non comprehenduntur sub Ducatus vel Comitatus nomine, (aliud vero dicendum de ipso districtu, in quo urbes vici vel pagi continentur, item de fluminibus & montibus, quia hæ sunt res publicæ.) Atque huc respexerunt Dd. nonnulli, qui responderunt, res illas in regno, ducatu, comitatu in dubio præsumi allodiales non feudales. y) Hoc vero non intelligens, vel ob varia præjudicia non intelligere cupiens turba Doctorum aliorum, adversus omnes regulas bonæ interpretationis, & adversus omnia principia politica & juris publici docet, regalia Ducatum & Comitatum in dubio præsumi esse allodialia, vel certe ista duo promiscue usurpando, aut data opera, aut ex supina negligentia confundit. z)

§. LIV. Fluit etiam ex dictis, quod regulariter regalia cum districtu, & prædia in illo districtu sint res plane

w) *II. F. 10.*x) *Vid. Bittsch, ad d. t. p. 275. seq.*y) *ut latius ostendit Dr. Coccej. d. t. 3. §. 15.*z) *Vid. Staatsg. Cansley d. P. 18. p. 6. 19.**In dubio regalia non esse accessoria allo-*

diorum, sed
hac illorum,

plane separatae, ita ut regulariter nec regalia pro accessoriis praediorum, nec praedia pro accessoriis regaliorum habenda aut praesumenda sint. Cum tamen etiam contingere possit, ut regalia cum districtu territorii publici, & praediis privatorum simul concedantur, facile apparet, in dubio potius praesumendum esse, quod praedia privata sint accessoria regaliorum ac territorii publici, ac ita feudalia, quam ut regalia & territorium publicum sint accessoria bonorum privatorum allodialium. Nam ut taceam, in dubio rem ignobiliorem potius credi accessoriam esse nobilioris, quam huiusmodi bona privatorum possunt, concedentibus omnibus, esse feudalia, at territorium publicum & regalia non possunt a privatis ut bona allodialia possideri. Stultum vero esset, praesumere velle pro re politice impossibili, aut (si urgeas, rem politice impossibilem i. e. noxiam rei publicae, esse tamen in statu turbulento possibilem, quamvis in raro contingat,) pro re raro contingente. Ex quo rursus sequitur, si Comes in literis investiturae non investitus sit nominatim de omnibus regalibus, sed saltem quaedam sint enumerata investiturae literis, ac bona quaedam allodialia possideat in illo Comitatu, quod tum regalia nominatim non expressa, in dubio potius sint accessoria reliquorum, de quibus expresse mentionem faciunt literae investiturae, quam ut sint accessoria praediorum allodialium. Superioritas territorialis accessoria bonorum allodialium res ita ridicula est, in jure publico, ut lectorem pro fungo & stipite habituri sumus, si in re simpliciter & plana prolixis probationibus hic praeter rationes adductas vellemus uti. Ac posteritas vix oculis suis credet, fuisse Jctos nostro

stro tempore, qui contrarium sibi primum persuadentes, orbi erudito etiam persuadere conati fuerint. ^{a)}

§. LV. Sed forte dissentientes adversus nos allegabunt, suam doctrinam saltem eam prærogativam præ nostra habere, quod magis faveat eo quod inter-
est Imperatoris. Utinam & hoc verum esset. Jam autem cum chorda hæc maxime circumspecte tangenda sit, nolumus hac parte nos periculo exponere, ut prolixis rationibus eam rumpamus; saltem duobus verbis adversus ista regerere liceat, interesse Imperatoris, omnibus id fatentibus, non separandum esse ab eo, quod Imperii interest; at vero sententiam nostram fundatam esse etiam in eo quod interest imperii, dissentientium autem doctrinam illi directo repugnare, decem rationibus jam probavit Illustris Coccejus, ^{b)} quem hic describere nolumus.

§. LVI. Sed cui usui tandem hæc omnia, si sententia nostra vincitur, (uti vincitur,) agmine & numero exercitu, eorumque autoritate? Quid ergo hic nobis agendum? Veritas modeste nihilominus defendenda erit. Interim ferendum & sperandum. Regnavit utique hæc in Academiis, in foro & praxi, Jurisprudentia irrationalis, anserina & schnadrigans (liceat enim rem barbaram barbaro vocabulo exprimere.) Sed propterea non litigandum aut rixandum cum dissentientibus, aut etiam irascendum est Jctis, ea hæcenus sibi placentibus. Potius si vivant, optandum erit illis ex toto corde acutum judicium, si mortui sint, ut sit eis terra levis. Neque tamen etiam desperandum erit. Debet hoc vitium, quale quantumque sit, ortum doctrinis Academi-

^{a)} Staats-
Cansley d. l.

qu. 4. 55.

Doctrinam

nostram magis

convenire

cum eo, quod

interest Imperatoris, quam

doctrinam

dissentientium.

tium.

b) d. t. 3. §. 54.

demici, unde in fora & judicia derivatum est. Si incipiant Doctores Academici, (uti incipiunt) Jurisprudentiam rationalem modeste & cordate tradere; si Regentes libertatem hanc adversus murmura vel etiam calumnias dissentientium, nescio quæ pericula prætexentium, tueantur, aut tueri pergant, quod non solum optamus, sed etiam magna cum fiducia speramus, tum suo tempore etiam in foro & judiciis regnare incipiet jurisprudentia humana, id est rationalis.

F I N I S.

= Halle, Diss
1715. 7-8

ULB Halle

002 101 513

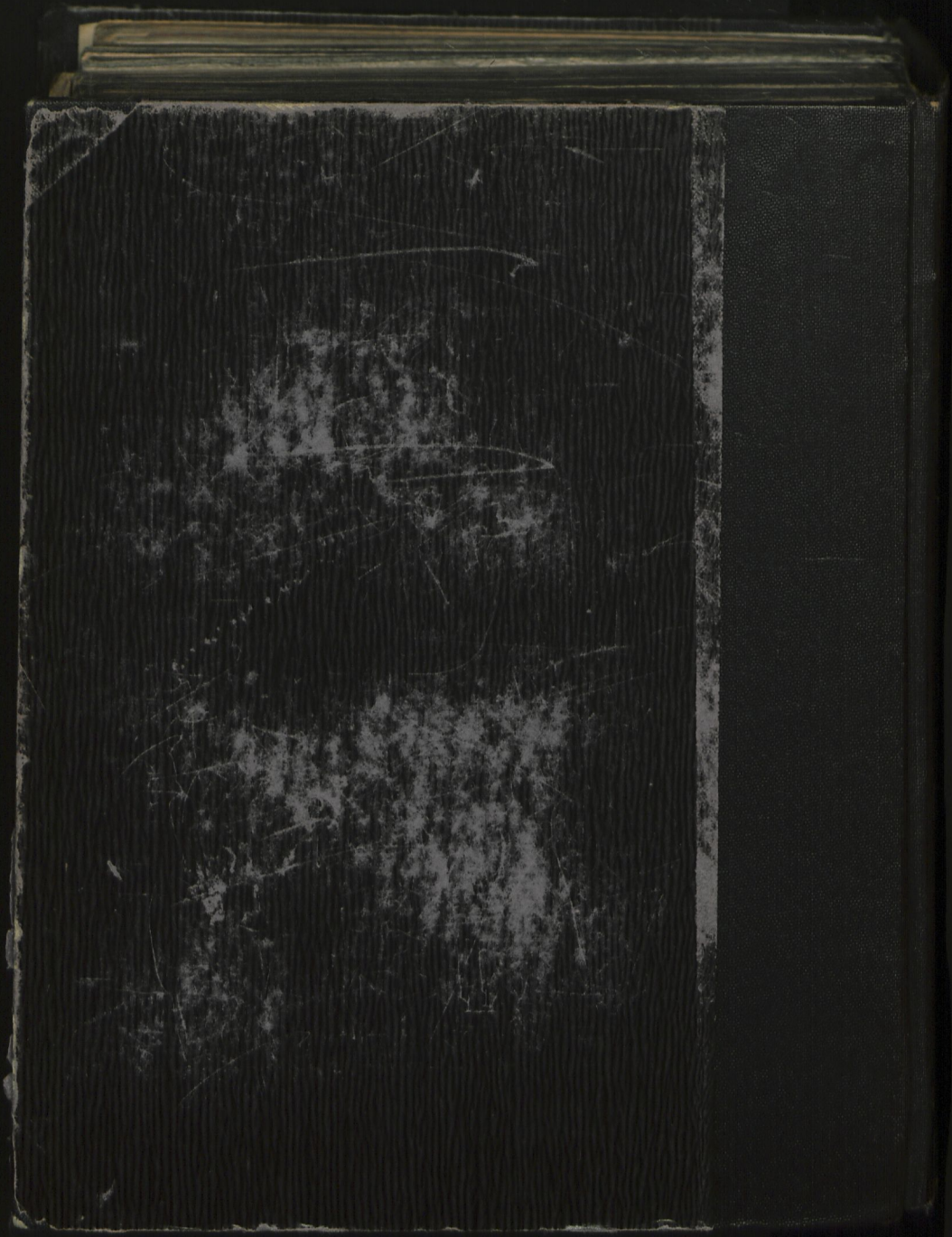

3

sb

Vol 18

1715 666
286

9.

17

9. 1715 666 286

17

INAUGURALIS JURIDICA
CIRCA DOCTRINAM
DE

MENTIONE QUALITATIS

EXHIBENS

QUAM
MAGNIFICENTISSIMO,
PRINCIPE AC DOMINO
CAROLO,
MARCHIONE BRANDENBURg.&c.

PRÆSIDE
IANO THOMASIO,
SIL. INTIMO, UNIV. FRIDER. DIRECTORE,
FACULT. JURID. ORDINARIO,
T h. t. DECANO,

LICENTIA,
ORALIA RITE CONSEQUENDI
AUDITORIO MAJORI
DCCXV. HORIS ANTE ET POMERIDIANIS
FORUM DISQUISITIONI SUBMITTET
MENS ZOLLER,
MMINGA-SUEVUS.

MAGDEBURGICÆ,
SALFELDIANIS MDCCXXV.

9)

